

Jazz Hanon

کتابی از لئو آلفاسی شامل تمرینات صحیح
و اتوهای گام به گام مختص هنرجویان پیانو مدرن

* تئوری * ارتقاء * کاربرد

ترجمه محسن جوزی

Jazz Hanon

by Leo Alfassy

Translated By Mohsen Jozi

JOOZ Publishing, Inc.

Jazz Hanon

Published by

JOOZ Publishing, Inc.

Zanjan - IRAN

www.JOOZ.com

Copyright © 2005 by JooZ Publishing, Inc., IRAN

Published by JOOZ Publishing, Inc., IRAN

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning or otherwise, except as permitted by JOOZ Publishing inc., IRAN

Requests to the Publisher for permission should be addressed to the Legal Department, JOOZ Publishing, Inc., IRAN

LIMIT OF LIABILITY/DISCLAIMER OF WARRANTY: THE PUBLISHER AND THE AUTHOR MAKE NO REPRESENTATIONS OR WARRANTIES WITH RESPECT TO THE ACCURACY OR COMPLETENESS OF THE CONTENTS OF THIS WORK AND SPECIFICALLY DISCLAIM ALL WARRANTIES, INCLUDING WITHOUT LIMITATION WARRANTIES OF FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. NO WARRANTY MAY BE CREATED OR EXTENDED BY SALES OR PROMOTIONAL MATERIALS. THE ADVICE AND STRATEGIES CONTAINED HEREIN MAY NOT BE SUITABLE FOR EVERY SITUATION. THIS WORK IS SOLD WITH THE UNDERSTANDING THAT THE PUBLISHER IS NOT ENGAGED IN RENDERING LEGAL, ACCOUNTING, OR OTHER PROFESSIONAL SERVICES. IF PROFESSIONAL ASSISTANCE IS REQUIRED, THE SERVICES OF A COMPETENT PROFESSIONAL PERSON SHOULD BE SOUGHT. NEITHER THE PUBLISHER NOR THE AUTHOR SHALL BE LIABLE FOR DAMAGES ARISING HEREFROM. THE FACT THAT AN ORGANIZATION OR WEBSITE IS REFERRED TO IN THIS WORK AS A CITATION AND/OR A POTENTIAL SOURCE OF FURTHER INFORMATION DOES NOT MEAN THAT THE AUTHOR OR THE PUBLISHER ENDORSES THE INFORMATION THE ORGANIZATION OR WEBSITE MAY PROVIDE OR RECOMMENDATIONS IT MAY MAKE.

FURTHER, READERS SHOULD BE AWARE THAT INTERNET WEBSITES LISTED IN THIS WORK MAY HAVE CHANGED OR DISAPPEARED BETWEEN WHEN THIS WORK WAS WRITTEN AND WHEN IT IS READ.

For general information on our other products and services, please contact our Customer Care Department within the I.R. at +989123413140.

For technical support, please visit www.JOOZ.com/techsupport.

ISBN: 978-0825622236

JOOZ Publishing, Inc.

فهرست مطالب

۵	○ پیش گفتار
۷	○ مقدمه
۸	○ اجزای تشکیل دهنده هارمونی جز
۸	• فواصل و آکورد های سه صدایی (تریاد ها)
۹	• هفتم ها
۱۰	○ آکورد های هفتم
۱۸	○ آکورد های هفتم ساده شده
۲۳	○ باس متحرک
۲۷	○ معکوس ها
۳۱	○ دایره پنجم ها
۳۵	○ آلتراسیون های کروماتیک
۴۰	○ مشتقات آکورد های هفتم
۴۴	• آکورد نهم
۴۵	• آکورد های یازدهم و سیزدهم
۴۸	○ آکورد های جانشین
۵۱	○ توالی II-V-I
۵۵	○ الگوهای هارمونیک
۵۷	○ گام ها و مد ها
۶۲	○ سبک پیانو سویینگ
۶۴	○ سیسنم دهم باس
۶۹	○ سبک پیانو بی باپ
۷۲	○ سبک پیانو آکورد های بلوکی
۷۵	○ صداسازی پیشرفته
۷۷	○ پیوست نماد آکوردها

پیش گفتار

اگر چه در حال حاضر کتابهای بسیاری در مورد پیانو جَز در دسترس می باشد، نویسنده بر این عقیده است که وجود یک راهنما که هر دو جنبه تئوری و عملی پیانو جَز را در یک جلد به طور مبسوط پوشش دهد بسیار ضروری به نظر می رسد. اغلب پیانیست های جوان و علاقه مند که از اهمیت تئوری پایه جهت کسب تکنیک مناسب بداهه نوازی مطلع بوده و در جستجوی اطلاعات مورد نظر در کتابهای تئوری هستند، پس از مطالعه چنین کتابهایی از ادامه راه باز می مانند. همچنین مطالعاتی که تنها به بهبود و گسترش مهارت های عملی نوازندگی محدود هستند خسته کننده و دلسرد کننده خواهد بود.

به طور کلی نمی توان ادعا نمود که این کتاب می تواند به طور جامع به کلیه جنبه ها و ابعاد لازم جهت دستیابی به اجرایی خلاق از موسیقی جَز بپردازد ولی با این وجود سعی شده است در هر یک از بخش های کتاب یکی از مسائل تکنیکی خاص به طور کامل مورد بررسی قرار گرفته و در ادامه آن تمرینهای مختص به هر موضوع ذکر شود. به علاوه واژگان جَز، لغات تخصصی و ویژگیهای خاص سبکهای مختلف از پایان دوره رگتایم تا دوره سبک جَز پیشرو نیز در این کتاب مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

امید نویسنده این است که بتواند با انتقال تجربیات موسیقایی خود که نتیجه ترکیب هر دو جنبه تئوری و تکنیکهای اساسی نوازندگی پیانو جَز می باشد، سطح آگاهی هنر جویان را ارتقاء بخشد.

موسیقی جز یکی از مهمترین اجزای هنر موسیقی می باشد که توسط سیاه پوستان آمریکایی ابداع شده است. موسیقی جز، هنری پویا بوده و هرگز بدون تحرک نمانده است، چنانکه تاریخچه این سبک بیانگر فرایندی پیوسته از سیر تکاملی موسیقی جز می باشد که در این سیر تکاملی خصوصیات شخصیتی آن همواره در حال تغییر بوده است. پیشرفت موسیق جز آنچنان سریع بود که توانست در مدت زمان کمتر از صد سال، سیر تکاملی را که موسیقی غربی در مدت حدود هزار سال به دست آورده است را کسب نماید. سیر تکاملی که از سادگی مونوفونیک دیکسیلند تا بافت هموفونیک دوره بیگ باند و در نهایت تا تکنیک های پیشرفته آتونال و دوازده نتی ادامه می یابد. موسیقی جز نیز همچون موسیقی غربی از چهار عنصر اساسی ملودی، هارمونی، ریتم و رنگ تشکیل شده است. فرق اساسی بین موسیقی جز و آنچه که موسیقی جدی نامیده می شود از دو ویژگی بارز موسیقی جز نشأت می گیرید :

۱- برخلاف موسیقی سازی غرب، موسیقی جز حاصل یک نت ازپیش نوشته شده نمی باشد. بلکه اجرا کننده واریاسیونهای ملودیک را بر روی یک ترکیب هارمونیک ازپیش داده شده اجرا می کند. در واقع خود نوازنده نیز به نوعی آهنگساز محسوب می شود و به عبارت دیگر نمی توان به طور یقین بین آهنگساز و نوازنده تمایز قائل شد.

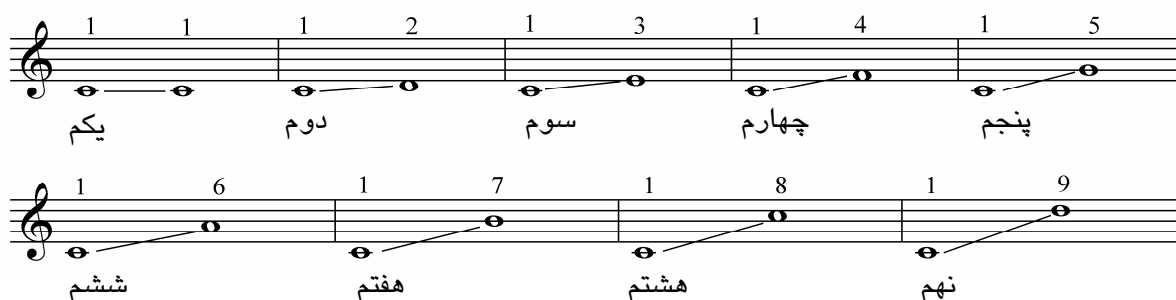
۲- طبیعت فی البداهه موسیقی جز، ناشی از به کارگیری جنبه های ظریف اجرایی نظیر حمله ها، ضربه های ریتمیک، مدولاسیون، ویراتو و تمامی دیگر ابزارهای بیانی موسیقایی می باشد.

تاریخ موسیقی جز اساساً با سیر و جستجوی مداوم در هارمونی های مختلف مرتبط بوده است. اساس هارمونی جز بر روی سیستم تونال ماژور و مینور که در دوره باروک (۱۷۵۰-۱۶۰۰) شکل گرفته، بنا شده است و بنابراین فراگیری اصول اولیه و اساسی هارمونی کلاسیک برای موسیقیدانی (جز) که قصد دارد با خواننده یا نوازنده ای همراهی کند، ملودی هارمونیزه کند و یا بداهه نوازی نماید، کاملاً ضروری می باشد.

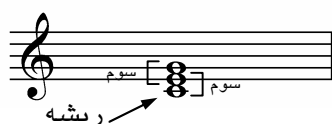
اجزای تشکیل دهنده هارمونی جز

فواصل و آکوردهای سه صدایی

ملودی و هارمونی هر دو ساخته شده از یک ماده سازنده مشابه می باشند که فاصله نام دارد. فواصل، فاصله بین دو نت را از لحاظ زیر و بمی مشخص می نمایند. ملودی عبارتست از توالی افقی فواصل و هارمونی از توالی عمودی فواصل شکل می گیرد. نام هر فاصله بیانگر تعداد صداها (تن ها) بین نت پایینی (پایه) و نت بالایی می باشد.

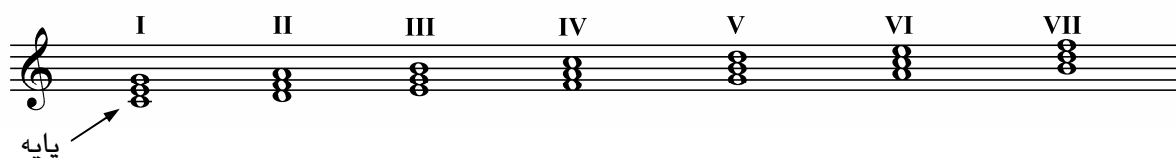

ساده ترین آکوردها که تریادها می باشند، از روی هم قرار گرفتن دو فاصله سوم تشکیل شده اند.

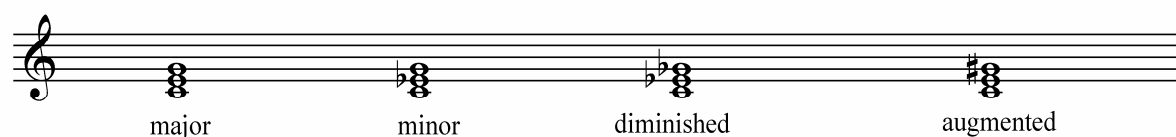

هر کدام از هفت درجه گامهای مینور و ماژور می تواند پایه یک تریاد باشد.

درجات گام

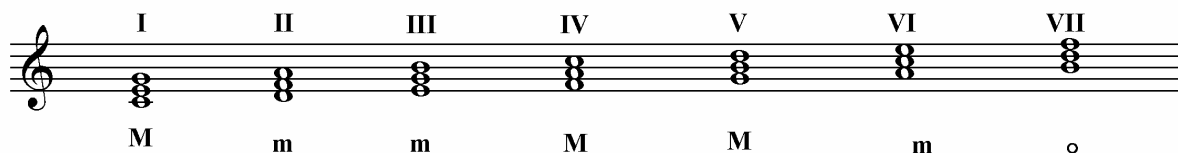

تریاد های درجه های I ، IV و V (درجات تونال) مهمترین تریادهای هر گام می باشند و بیشتر از سایر تریادهای واقع بر درجات دیگر گام به کار برده می شوند. هر کدام از نت های آکورد می تواند دیز یا بمل شود و یا در واقع می تواند نیم پرده زیر یا بَم شود. بنابراین با بمل کردن سوم می توان یک تریاد ماژور را به مینور تبدیل کرد و یا بالعکس. در صورتیکه پنجم نیز بمل شود ، آکورد مینور به یک تریاد کاسته تبدیل می شود و در صورتیکه پنجم یک آکورد ماژور نیم پرده زیر شود، این آکورد به تریاد افزوده تبدیل می شود.

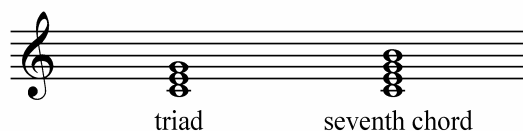
تریاد های واقع بر درجات تونال (I, IV و V) در یک گام ماژور همیشه ماژور هستند (M)؛
تریاد های واقع بر درجات II، III و VI مینور هستند (m). تنها تریاد واقع بر درجه هفتم کاسته می باشد (°)، چرا که از قرار گرفتن دو سوم کوچک بر روی یکدیگر تشکیل شده است.

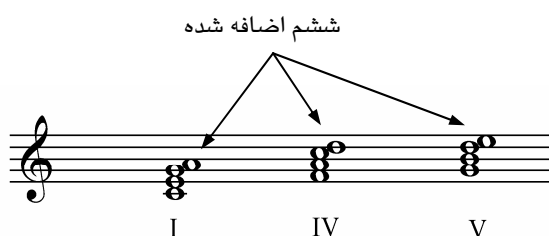
هفتم ها

در موسیقی جز از تریاد های ساده کمتر استفاده می شود. برای افزودن رنگ، شور و هیجان به موسیقی، از ساختارهای آکوردی پیچیده تری نظیر آکوردهای هفتم و تریاد ها به همراه نت (های) اضافه شده استفاده می شود.

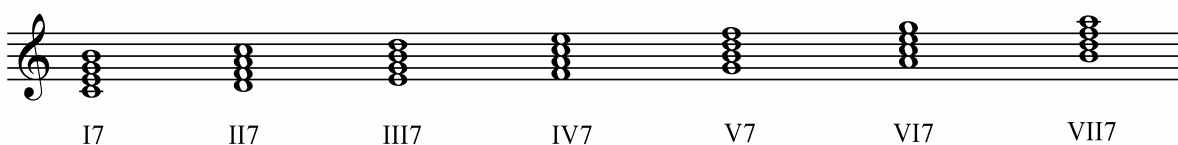
آکورد های هفتم تریادهایی هستند که یک فاصله سوم دیگر نیز بر روی آنها قرار گرفته است.

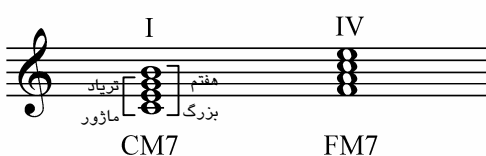
متداول ترین تریاد به همراه یک نت اضافی در موسیقی جز، تریاد به همراه یک ششم می باشد.

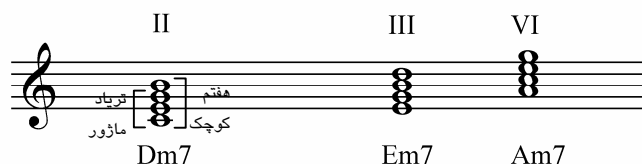
هر کدام از ۷ درجه گامهای ماژور و مینور می تواند ریشه یک آکورد هفتم باشد. در این جا به آکوردهای هفتم واقع بر درجات دو ماژور اشاره شده است.

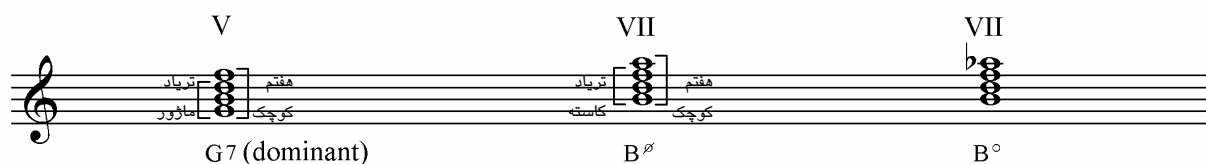
آکوردهای هفتم واقع بر روی درجات I و IV، آکوردهای هفتم بزرگ (M7) می باشند. زیرا شامل یک تریاد ماژور و یک هفتم بزرگ می باشند (هفتم بزرگ نیم پرده پایین تر از اکتاو نت پایه تریاد قرار دارد).

آکوردهای واقع بر درجات II ، III و IV آکوردهای هفتم کوچک می باشند. چرا که شامل یک تریاد مینور و یک هفتم کوچک می باشند (هفتم کوچک یک پرده قبل از اکتاو نت پایه تریاد قرار دارد).

آکورد واقع بر روی درجه V ، آکورد هفتم دومینانت (7) نامیده می شود. زیرا که درجه V گام « دومینانت » نامیده می شود. این آکورد شامل یک تریاد ماژور و یک هفتم کوچک می باشد. آکورد هفتم بر روی درجه VII یک آکورد هفتم نیمه کاسته ($\emptyset$) است و شامل یک تریاد کاسته و یک هفتم کوچک است. با کاستن هفتم یک آکورد نیمه کاسته (در این جا از A به A^b) یک آکورد هفتم کاسته ($^{\circ}$) به دست می آید که شامل بر روی هم قرار گرفتن سه سوم کوچک می باشد.

آکوردهای هفتم

اولین تمرین عملی شامل بررسی و کاربرد آکوردهای هفتم و تریادهای دارای ششم اضافی در هر دو دست می باشد که در دست چپ به صورت عمودی (هارمونیک) تنظیم شده و در دست راست به صورت افقی (ملودیک) . همانطور که در ادامه خواهید دید ، در اولین تمرین نماد آکوردها در زیر نت و باس شماره ای در بالای آن ذکر شده است . باس شماره ای یکی از ابداعات دوره باروک می باشد که در ارتقای زبان موسیقی ما سهم بزرگی را داشته است. استفاده از باس شماره ای در مقایسه با استفاده از نام آکوردها بسیار دقیق تر است و جای بسی تاسف است که استفاده از آن هنوز توسط موسیقیدانان جَز و ناشران متداول نشده است. با این حال برخی از تئوریسین های جَز در سی سال گذشته در تلاش بوده اند که استفاده از باس شماره ای را متداول نمایند. به همین علت در این کتاب از نماد آکورد ها استفاده شده است. در اولین تمرین همچنین هنر جویان را با سه واحد ریتمیک اساسی در موسیقی جَز آشنا می کنیم : نت چنگ ، تریوله نت چنگ و نت دولا چنگ. هنگامی که تمرینات را اجرا می کنید، به دقت توجه نمایید که اجرای متداول نتهایی نظیر $\text{♪} \text{♪} \text{♪}$ و یا $\text{♪} \text{♪} \text{♪}$ به صورت $\text{♪} \text{♪} \text{♪}$ خواهد بود و الگوی $\text{♪} \text{♪} \text{♪}$ که حاوی سنکوپ شدیدی می باشد، با تفسیر و اجرا به صورت $\text{♪} \text{♪} \text{♪}$ تاحدودی نرم تر و سبک تر می شود.

1

I II III IV V VI VII I

CM7 Dm7 Em7 FM7 G7 Am7 Bø C6

I VII VI V IV III II I I III

CM7 Bø Am7 G7 FM7 Em7 Dm7 CM7 CM7 Em7

II IV III V IV VI V VII VI I

Dm7 FM7 Em7 G7 FM7 Am7 G7 Bø Am7 CM7

VII II I III I II VII I VI

Bø Dm7 CM7 Em7 CM7 Dm7 Bø CM7 Am7

VII V VI IV V III IV II I

Bø G7 Am7 FM7 G7 Em7 FM7 Dm7 CM7

2

C M7 D M7 E m7 F M7 B $\emptyset$ E m

A m7 F M7 D m7 B $\emptyset$ E m7 A m7

F M7 E m7 D m7 B $\emptyset$ C 6 C M7 E m7 C 6 C M7 D m7

E m7 F M7 E m7 A m7 D m7 G 7

C 7 F M7 B $\emptyset$ C M7 F 6 D m7 B $\emptyset$ C M7

First system of musical notation, measures 1-4. The treble clef staff contains a melody of eighth and quarter notes. The bass clef staff contains chords. The chords are labeled below the staff: C M7, B $\emptyset$, D m7, and G7.

Second system of musical notation, measures 5-8. The treble clef staff contains a melody of eighth and quarter notes. The bass clef staff contains chords. The chords are labeled below the staff: C M7, F, B $\emptyset$, E m, A m7, B $\emptyset$, C M7, and D m7.

Third system of musical notation, measures 9-12. The treble clef staff contains a melody of eighth and quarter notes. The bass clef staff contains chords. The chords are labeled below the staff: E m7, F M7, G7, F M7, D m7, and F 6.

Fourth system of musical notation, measures 13-16. The treble clef staff contains a melody of eighth and quarter notes. The bass clef staff contains chords. The chords are labeled below the staff: D m7, C 6, B $\emptyset$, and C M7.

Fifth system of musical notation, measures 17-20. The treble clef staff contains a melody of eighth and quarter notes. The bass clef staff contains chords. The chords are labeled below the staff: E m7, F, D m7, E m, C M7, and D m.

First system of piano accompaniment. The bass staff contains six chords: G7, Am7, B $\emptyset$, CM7, Dm7, and Em7. The treble staff has a melodic line with eighth and sixteenth notes.

Second system of piano accompaniment. The bass staff contains six chords: FM7, G7, Am7, FM7, G7, and Em7. The treble staff has a melodic line with eighth and sixteenth notes.

Third system of piano accompaniment. The bass staff contains five chords: FM7, Dm7, Em7, Dm7, and CM7. The treble staff has a melodic line with eighth and sixteenth notes.

Fourth system of piano accompaniment. The bass staff contains three chords: Dm7, Em7, and FM7. The treble staff has a melodic line with eighth and sixteenth notes.

Fifth system of piano accompaniment. The bass staff contains four chords: G7, C6, B $\emptyset$, and C6. The treble staff has a melodic line with eighth and sixteenth notes, ending with a whole note.

CM7

Dm7

Em7

FM7

G7

FM7

Em7

Dm7

CM7

FM7

Dm7

G7

Em7

Am7

FM7

B $\emptyset$

Em7

Am7

Dm7

G

CM7

F

First system of piano music. The treble staff features eighth-note triplets. The bass staff contains chords. Chord labels: B $\emptyset$, G7, Am7, B $\emptyset$, FM7, G, Dm7, Em, B $\emptyset$, C.

Second system of piano music. The treble staff contains eighth-note triplets. The bass staff contains chords. Chord labels: FM7, Am7, G7, B $\emptyset$, Am7, CM7, B $\emptyset$, Dm7.

Third system of piano music. The treble staff contains eighth-note triplets. The bass staff contains chords. Chord labels: FM7, Em7, Dm7.

Fourth system of piano music. The treble staff contains eighth-note triplets. The bass staff contains chords. Chord labels: CM7, Dm7, Em7, FM7.

Fifth system of piano music. The treble staff contains eighth-note triplets. The bass staff contains chords. Chord labels: B $\emptyset$, Em7, Dm7, CM7.

5

First system of music, measures 1-4. The treble clef staff contains a continuous eighth-note melody. The bass clef staff contains block chords. The key signature has one flat (Bb).

Chords: C M7, D m7, E m7, F M7

Second system of music, measures 5-9. The treble clef staff continues the eighth-note melody. The bass clef staff contains block chords. The key signature has one flat (Bb).

Chords: G7, A m7, B $\emptyset$, C 6, A m7

Third system of music, measures 10-12. The treble clef staff continues the eighth-note melody. The bass clef staff contains block chords. The key signature has one flat (Bb).

Chords: D m7, G7, E m7

Fourth system of music, measures 13-15. The treble clef staff continues the eighth-note melody. The bass clef staff contains block chords. The key signature has one flat (Bb).

Chords: A m7, F M7, B $\emptyset$

Three systems of piano accompaniment for a piece. Each system consists of a treble and bass staff. The first system has chords G7, C6, and FM7. The second system has chords B $\emptyset$, Em7, and Am7. The third system has chords Dm7, G7, and C6. The right hand plays a continuous eighth-note melody, while the left hand plays block chords.

آکورد های هفتم ساده شده

پیانستهای مدرن سونوریت جالبی را با انتخاب و تنظیم (بازآرایی) نت های معینی از یک آکورد و حذف سایر نتها ایجاد می کنند. این تکنیک "صداسازی" (Voicing) نامیده می شود و سرچشمه آن مرتبط است با سال ۱۹۴۰، زمانی که پیانیست مشهور "باد پاول" همراهی کننده دست چپ "اومپا" را که قبلا متداول بود، با آکوردهای هفت دونیمه شده که فقط شامل ریشه و هفتم بود جایگزین کرد. در این حالت نوازنده می بایست نتهای حذف شده آکورد را در خلال بداهه نوازی دست راست اجرا می کرد، زیرا که فاصله های هفتم تنها می توانست کیفیت یک آکورد هفتم را بیان نماید و همانطور که می توانید در مثال بعدی ببینید فاصله هفتم متشکل از نتهای $C-B^b$ می تواند هم بر روی یک آکورد مینور دومینانت و هم بر روی آکورد هفت نیمه کاسته قرار بگیرد .

Three voicings for a C7 chord are shown on a single staff with a treble clef. The first voicing is C7 (C, E, G, B $\flat$). The second voicing is Cm7 (C, E $\flat$, G, B $\flat$). The third voicing is C7 $\emptyset$ (C, E $\flat$, G). The word "or" is placed between the first and second voicings, and between the second and third voicings.

6

Dm7 G7 CM7 FM7 B $\emptyset$ Em7

Am7 Dm7 G7 C7

F7 B $\flat$ 7 E $\flat$ 7

A $\flat$ 7 C B $\flat$

A $\flat$ G FM7 F6

First system of musical notation (measures 1-4). The treble clef contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The bass clef contains a harmonic line with whole notes. Chord symbols are written below the bass staff.

Chord symbols: Gm7, Gm6, Am7, F, B $\flat$ M7, B $\flat$ 6, C7

Second system of musical notation (measures 5-8). The treble clef contains a melodic line with eighth notes and triplets. The bass clef contains a harmonic line with whole notes. Chord symbols are written below the bass staff.

Chord symbols: C $^{\circ}$, B $^{\circ}$, B $^{\circ}$, CM7

Third system of musical notation (measures 9-12). The treble clef contains a melodic line with eighth notes. The bass clef contains a harmonic line with whole notes. Chord symbols are written below the bass staff.

Chord symbols: Am7, FM7, Dm7, G7

Fourth system of musical notation (measures 13-16). The treble clef contains a melodic line with eighth notes and accidentals. The bass clef contains a harmonic line with whole notes. Chord symbols are written below the bass staff.

Chord symbols: G $\sharp^{\circ}$, Am7, A $\sharp^{\circ}$, B $^{\circ}$, E7

Fifth system of musical notation (measures 17-20). The treble clef contains a melodic line with eighth notes and a final whole note. The bass clef contains a harmonic line with whole notes. Chord symbols are written below the bass staff.

Chord symbols: Am7, D7, Dm7, G7, CM7

V

First system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a continuous eighth-note melody. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature is one flat (B-flat).

Chords: D m7, G7, C M7, F M7, B $\emptyset$, E m7

Second system of piano accompaniment. The treble clef staff continues the eighth-note melody. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature is one flat (B-flat).

Chords: A m7, D m7, G m7, C7, F M7, E m7

Third system of piano accompaniment. The treble clef staff features a triplet of eighth notes. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature is one flat (B-flat).

Chords: A M7, B m7, C $\sharp$ m7, D M7, E m7, E m7

Fourth system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a continuous eighth-note melody. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature is one flat (B-flat).

Chords: D m7, G7, C M7, A m7, F M7, D m7, G7

Fifth system of piano accompaniment. The treble clef staff features a triplet of eighth notes. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature is one flat (B-flat).

Chords: C m7, D m7, E m7, F M7, G7, A m7, B $\emptyset$, D m7, E $\flat$ M7, C m7

First system of piano accompaniment. The bass line features the following chords: A $\flat$ M7, Fm7, B $\flat$ M7, Cm7, D $\emptyset$, and G7.

Second system of piano accompaniment. The bass line features the following chords: CM7, Dm7, Em7, and FM7.

Third system of piano accompaniment. The bass line features the following chords: G7, C, Dm7, D $\flat$ 7, G $\flat$ M7, and B $\flat$ 7. A triplet of eighth notes is marked in the treble staff.

Fourth system of piano accompaniment. The bass line features the following chords: E $\flat$ M7, G7, CM7, FM7, B $\emptyset$, and Em7. A triplet of eighth notes is marked in the treble staff.

Fifth system of piano accompaniment. The bass line features the following chords: Am7, Dm7, G7, FM7, Em7, Dm7, and CM7. The system concludes with a double bar line.

باس متحرک

یکی از قدیمی ترین الگوهای خط باس در پیانو جَز، « باس متحرک » می باشد که عبارتست از یک خط باس که در طول یک گام یا یک آکورد شکسته (آرپژ) بالا و پایین می رود. این الگوی دست چپ برگرفته از نوازنده باس است که وظیفه آن در یک گروه جز نَگه داشتن واحد ضرب نت سیاه است. با جایگزین کردن بعضی از نت های سیاه با فرم متداول (تکنیکی که اغلب توسط نوازندگان امروزی باس به کار گرفته می شود) می توان از یکنواختی باس متحرک جلوگیری نمود. لازم به ذکر است که این فرم بیشتر در دومین و چهارمین ضرب میزان به کار گرفته می شود. به طور کلی در دو تمرین بعدی خط باس شامل باس های متحرک می باشد. خطوط ملودیک همه انواع دیرنדהا و فرم های ریتمیک را در بردارند.

8

C6 F7 C

C7 F7

C6 G7

First system of piano music. The right hand features a melodic line with triplets and a final chord with a flat fifth. The left hand provides a bass line. Chords indicated below the staff are: G7, C, C7, A°, Fm, C, Ab7, G7, and (b5).

Second system of piano music. The right hand has a triplet in the final measure. The left hand has a steady bass line. Chords indicated below the staff are: C6, F7, and C6.

Third system of piano music. The right hand has a triplet in the first measure. The left hand has a steady bass line. Chords indicated below the staff are: C and F7.

Fourth system of piano music. The right hand has a triplet in the second measure. The left hand has a steady bass line. Chords indicated below the staff are: C and G7.

Fifth system of piano music. The right hand has a triplet in the first measure. The left hand has a steady bass line. Chords indicated below the staff are: F7, C, C7, F, Ab7, C, Db7, and C7.

9

First system of piano accompaniment in G major (one sharp). The music is in 4/4 time. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a steady bass line. Chord labels are placed below the staff: G (measure 1), Eb7 (measure 2), D7 (measure 3), and G6 (measure 4).

G Eb7 D7 G6

Second system of piano accompaniment in G major. The right hand continues the melodic development with some rests. The left hand maintains a consistent rhythmic pattern. Chord labels are: E7 (measure 5), Am7 (measure 6), D7 (measure 7), and D#° (measure 8).

E7 Am7 D7 D#°

Third system of piano accompaniment in G major. The right hand has a more active melodic line with eighth notes. The left hand continues the bass line. Chord labels are: Em7 (measure 9), B7 (measure 10), and Em7 (measure 11).

Em7 B7 Em7

Fourth system of piano accompaniment in G major. The right hand features a complex melodic line with many beamed sixteenth notes. The left hand continues the bass line. Chord labels are: Em (measure 12), F#7 (measure 13), Bm (measure 14), Bm7 (measure 15), and E7 (measure 16).

Em F#7 Bm Bm7 E7

Fifth system of piano accompaniment in G major. The right hand includes triplet figures in measures 19 and 21. The left hand continues the bass line. Chord labels are: A (measure 17), AM7 (measure 18), DM7 (measure 19), GM7 (measure 20), and CM7 (measure 21).

A AM7 DM7 GM7 CM7

First system of piano accompaniment in G major, measures 1-6. The right hand features a triplet of eighth notes in measure 1 and various chords and melodic lines in subsequent measures. The left hand provides a steady bass line.

Chord labels: FM7, B7, Em7, A7, DM7, D7

Second system of piano accompaniment in G major, measures 7-10. The right hand continues with chords and melodic fragments, while the left hand maintains the bass line.

Chord labels: G, G#°, D, Eb

Third system of piano accompaniment in G major, measures 11-16. This system includes more complex chordal textures and melodic movement in both hands.

Chord labels: D, G#°, D#°, Em7, A7, Am7, D7

Fourth system of piano accompaniment in G major, measures 17-20. The system concludes with sustained chords and a final melodic phrase in the right hand.

Chord labels: G6, Eb7, D7, G6

معکوس ها

در تمرینات قبلی عمدتاً به مبحث تریاد ها و آکورد های هفتم در حالت پایه پرداخته شد. در صورتی که در هر آکوردی نت پایه (صرفنظر از موقعیت سایر نتها) پایینترین (بم‌ترین) نت باشد، اصطلاحاً گفته می‌شود آن آکورد، در حالت پایگی قرار دارد.

اگر پایه را یک اکتاو بالاتر ببریم، به‌طوریکه سوم آکورد (در این جا نت می) در موقعیت باس بماند این حالت آکورد را معکوس اول می‌نامیم.

در صورتیکه پنجم (نت سل در آکورد دو ماژور) در موقعیت پایه (باس) قرار گیرد، این آکورد معکوس دوم نامیده می‌شود. در صورتیکه هفتم یک آکورد هفتم در باس قرار گیرد، این آکورد در موقعیت معکوس سوم خواهد بود.

در موسیقی جز ، اغلب از آکوردها در حالت پایه استفاده می شود، ولی گرایش به استفاده

از معکوسها توسط پیانیست های مدرن روبه افزایش است.

۱۰

The first system of musical notation consists of two staves. The treble staff contains four chords: C major (C4, E4, G4), C major 7 (C4, E4, G4, Bb4), C dominant 7 (C4, E4, G4, Bb4), and F major 7 (F4, A4, C5, E5). The bass staff contains four notes: C3, F2, C3, and F2.

C

CM7

C7

FM7

The second system of musical notation consists of two staves. The treble staff contains four chords: D# minor (D#4, F#4, A#4), F# minor (F#4, A#4, C#5), A minor (A4, C5, E5), and C minor (C4, Eb4, Fb4). The bass staff contains four notes: D#3, F#3, A#3, and C#3.

D#°

F#°

A°

C°

G7

The third system of musical notation consists of two staves. The treble staff contains four chords: C6 (C4, E4, G4, A4, Bb4), Am7 (A4, C5, E5, G5, Bb5), Dm6 (D4, F4, A4, Bb4, C5), and Dm7 (D4, F4, A4, Bb4, C5). The bass staff contains four notes: C3, F2, C3, and F2.

*C 6 (or Am7)

D m6 (or B°)

D m7

The fourth system of musical notation consists of two staves. The treble staff contains four chords: E minor 7 (E4, G4, Bb4, D5), G6 (G4, B4, D5, F#5, A5), A minor 6 (A4, C5, E5, G5, Bb5), and A minor 6 (A4, C5, E5, G5, Bb5). The bass staff contains four notes: E3, G3, Bb3, and D4.

Em7 (or G6)

A m6

The fifth system of musical notation consists of two staves. The treble staff contains four chords: C major 7 (C4, E4, G4, Bb4), F6 (F4, A4, C5, E5, G5, Bb5), F6 (F4, A4, C5, E5, G5, Bb5), and F6 (F4, A4, C5, E5, G5, Bb5). The bass staff contains four notes: C3, F2, C3, and F2.

CM7

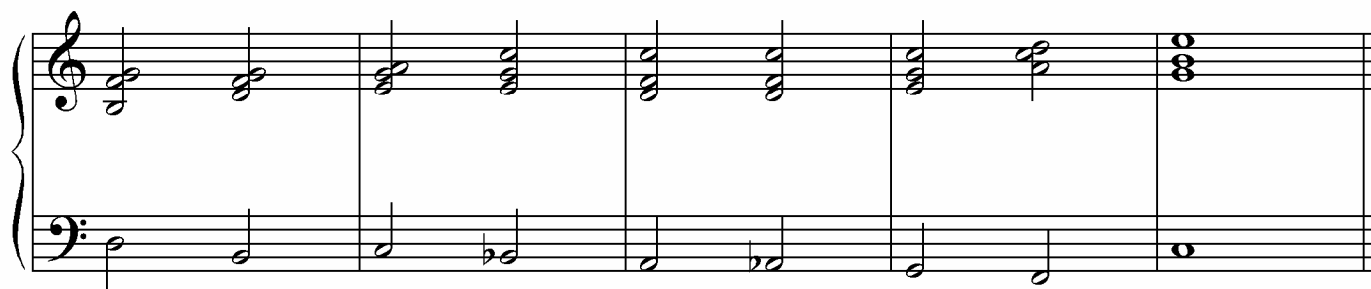
F 6 (or Dm7)

Dm7 (or F6)

Dm6 (or B^ø)

G7

C6

C7

F6

Fm6

C

F6

CM7

* توجه کنید که می توان این آکورد را به صورت **C6** یا معکوس اول آکورد **Am7** تفسیر

نمود.

قانون : هر تریاد با یک نت ششم مشابه معکوس اول یک آکورد هفتم است که ریشه آن یک

سوم کوچک پایینتر قرار گرفته است .

C6 = معکوس اول آکورد **Am7**

Dm6 = معکوس اول آکورد **B^ø**

G6 = معکوس اول **Em7** و....

تنها در مورد آکورد هفتم کاسته است که می توان گفت باید همیشه در حالت پایه باشد. چرا که این آکورد از قرار گرفتن سه فاصله سوم بر روی یکدیگر تشکیل شده است و موجب تقسیم بندی اکتاو به چهار فاصله مساوی می شود. بنابراین هر عضو یک آکورد هفتم کاسته در موقعیت باس می تواند به عنوان پایه آکورد هفتم کاسته دیگری در نظر گرفته شود.

فاصله مساوی :

سوم کوچک

11

CM7 Am7 Dm7 G7 Em7 Am7

FM7 B^ø E7 Am6 Dm7 D°

Em7 CM7 B^ø E7 Am7 Dm

G7 C6 Cm6 G7 CM7 C7

FM7 B^ø Em7 Am7 Dm7 G7

First system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature has one flat (B-flat).

Chords: C7, F, B, E7, A m7, D7

Second system of piano accompaniment. The treble clef staff continues the melodic line. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature has one flat (B-flat).

Chords: B $\flat$, C7, F m7, C, B, G7, C7, F7

Third system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the second measure. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature has one flat (B-flat).

Chords: G $\sharp$, G7, C, A m7, D m, G7

Fourth system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the third measure. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature has one flat (B-flat).

Chords: C7, A, G $\sharp$, A7, D7, B

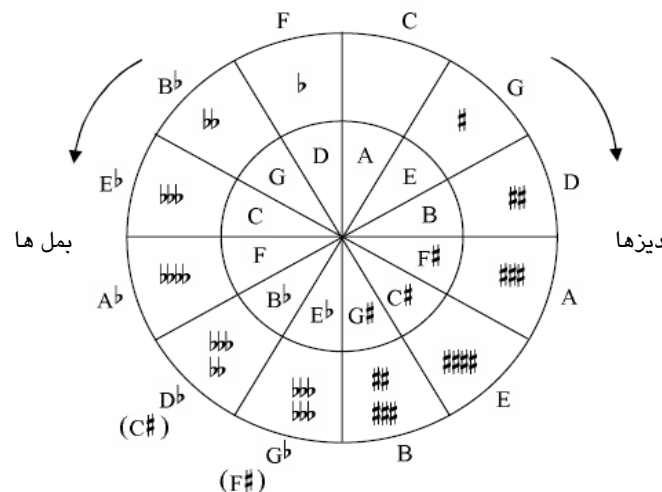
Fifth system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line. The bass clef staff contains a series of chords. The key signature has one flat (B-flat).

Chords: C m7, C7, F6, F m6, G7, B $\flat$, D7, G7, C6

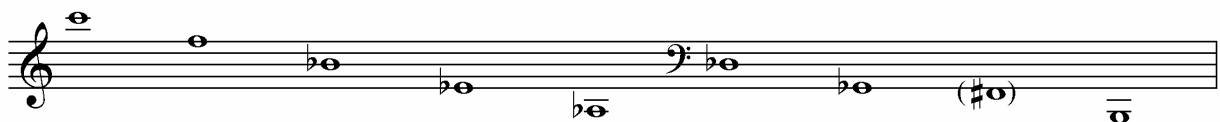
دایره پنجم ها

دایره پنجم ها همیشه نقش مهمی را در هارمونی جز برعهده داشته است. این طرح ، طرح جدیدی نیست، چراکه اولین بار در ۱۷۲۸ توسط یک کتاب تئوری آلمانی ارائه شد ولی حتی قبل از آن نیز در آهنگهای ساخته شده در قرن هفدهم به کار گرفته شده بود.

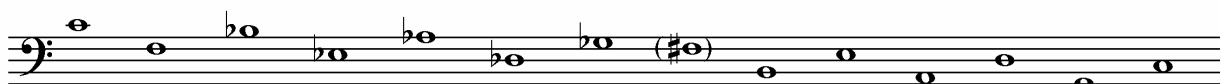
دایره پنجم ها آرایشی دایره‌ای از دوازده سرکلید است، به طوریکه تعداد دیزهای سرکلید در جهت عقربه های ساعت افزایش می یابد و افزایش تعداد بمل ها در خلاف جهت عقربه ساعت می باشد و پس از طی ۱۲ مرحله، دوباره به سرکلید اول می رسد. برای سرکلید های مینور نیز قانون مشابهی وجود دارد، البته با این تفاوت که نقطه شروع به جای نت C از A می باشد .

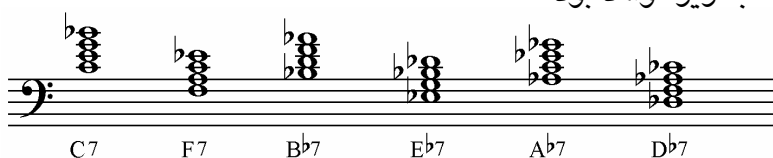
هر اثر موسیقی شامل توالی هارمونی می باشد که چیدمان آن به روش معینی انجام گرفته است. جز از الگوهای اولیه بر پایه دایره پنجم ها و در جهت عکس عقربه های ساعت استفاده می کند. به عبارت دیگر، آکورد C با آکورد F که یک فاصله پنجم پایینتر (یا یک فاصله چهارم بالاتر است) ادامه یافته و از F به B^b .... مثال بعدی این ترتیب را به خوبی نمایش می دهد.

این طرح را می توان به گونه ای عملی تر تنظیم نمود. مثلاً حرکت از C به یک پنجم پایین تر بر روی F و سپس یک چهارم بالاتر بر روی B^b و سپس به همین طریق پایین و ...

در این روش ، طرح ما در یک فضای محدود از کلاویه ها فشرده می شود که می تواند به سادگی توسط دست چپ اجرا شود. ولی معمولاً زمانی که آکوردها به هر یک از پایه ها اضافه می شوند نمی توان آن ها را اجرا کرد. آکوردهای هفتم دومینانت موازی ساخته شده براساس الگوی هارمونیک دایره پنجم ها مشابه زیر خواهد بود .

با نواختن یک درمیان پایه و هفتم یک آکورد و پایه و سوم آکورد بعدی این توالی ساده تر می‌شود. با شروع از هفتم مینور بر روی C7، دایره پنجم‌ها را می‌توان به این طریق اجرا نمود.

در صورتی که بجای هفتم با سوم شروع کنیم، توالی زیر به دست می‌آید.

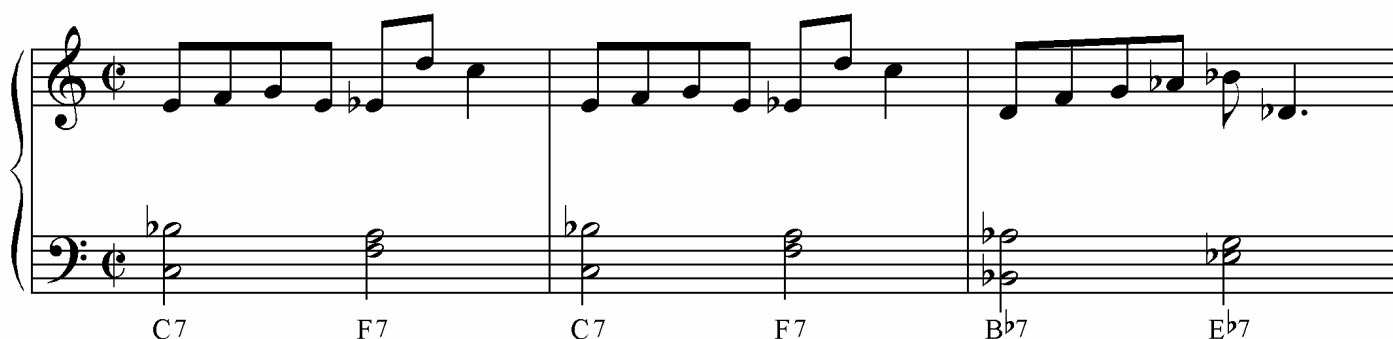

توجه داشته باشید که در هر دو مثال ذکر شده، صدای بالایی به صورت کروماتیک نیم پرده به طرف پایین حرکت می‌کند.

بهتر است که این الگوها را به خوبی به خاطر بسپارید، زیرا که به کرات و به مقدار زیادی

در قطعات جَز مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۱۲

A7 D7 GM7

G6 C7 F7 Bb7 Eb7

C#° Am6 C Gm7 Am7 BbM7

10 Cm7 C° B° Bb° D7 GM7 G6

C7 C° B° Bb° Am7 D7

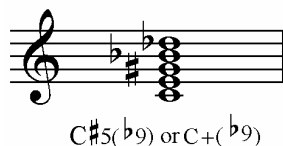
Dm7   G7   CM7 Dm7 Em7 Eb7   Dm7   G7   C7   F7
 Bb7   Eb7   Ab7   Db7   Gb7   B7   E7   A7
 D7   G7   CM7   C6

آلتراسیون‌های کروماتیک

هر یک از درجه‌های گام می‌تواند با افزایش یا کاهش یک نیم پرده کروماتیک آلتره شود. در صورتی که قبل از نت علامت دیز یا بمل ظاهر شود، نشانه این است که این نت آلتره شده است (تغییر یافته است). به عنوان مثال نماد (b5) زیر یک آکورد به این معنی است که نت پنجم آکورد بمل شده است و علامت (5#) نشانه این است که پنجم دیز شده است.

C   C(b5)   C(5#)

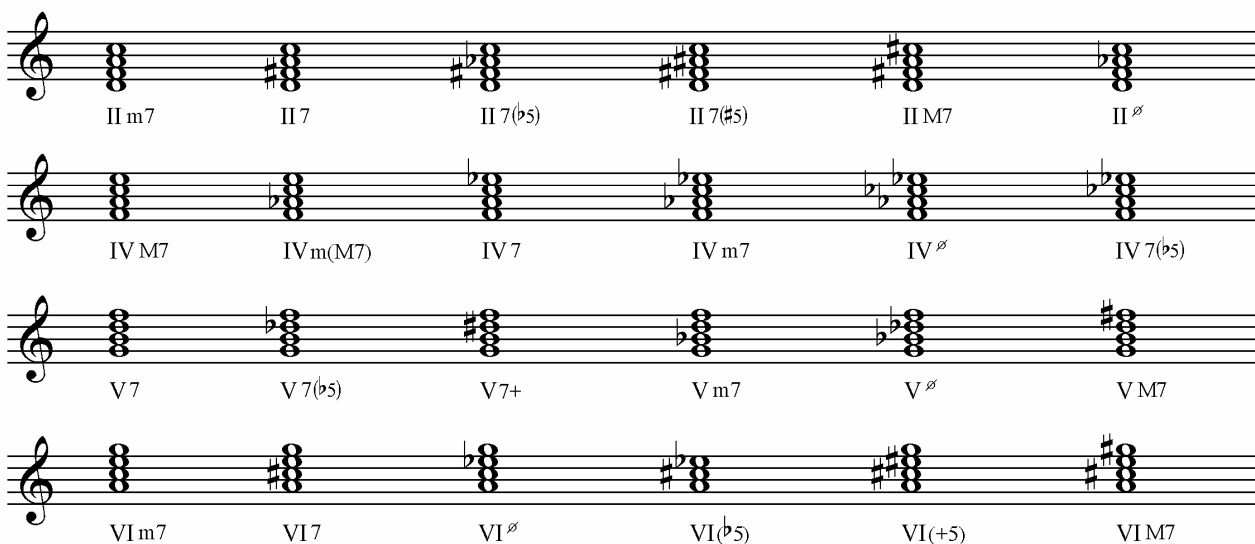
پنجم افزوده (#5) معمولاً با علامت (+) نمایش داده می‌شود. در صورتیکه دو یا تعداد بیشتری از نت‌های آکورد آلت‌ره شده باشند، قبل از هر نت یک بمل یا دیز قرار داده می‌شود. یک آکورد نهم با پنجم افزوده و یک نهم بمل به صورت زیر نمایش داده می‌شود.

گاهی اوقات یک نت به طور لحظه‌ای نگه داشته می‌شود و یا با نت دیگری جایگزین می‌شود. تعلیق ۳-۴ یکی از مواردی است که در نت‌های موسیقی بسیار فراوان دیده می‌شود و به صورت sus 4 علامت گذاری می‌شود.

با دیز کردن یا بمل کردن یک یا چند نت از یک آکورد، آکورد های آلت‌ره شده به دست می‌آیند. متداولترین آکوردهای آلت‌ره آنهایی هستند که بر روی درجات II، IV، V و VI از گام ساخته می‌شوند. بنابراین از طریق ایجاد آلت‌راسیون های مختلف بر روی یک یا تعدادی از اجزاء سازنده آکورد، آکوردهای زیر که بر روی این درجات ساخته شده اند حاصل می‌شود.

آکورد دومینانت هفت آلت‌ره شده و مشتقات آن (آکورد های نهم، یازدهم و سیزدهم که در فصل بعد بررسی می‌شوند) بسیار فراوان در موسیقی جز مورد استفاده قرار می‌گیرد. بعضی اوقات کلیه نت‌های یک آکورد به صورت کروماتیک بالا و یا پایین برده می‌شوند، به‌طوری‌که کل آکورد به طور مجازی یک نیم پرده به بالا یا به پایین انتقال می‌یابد.

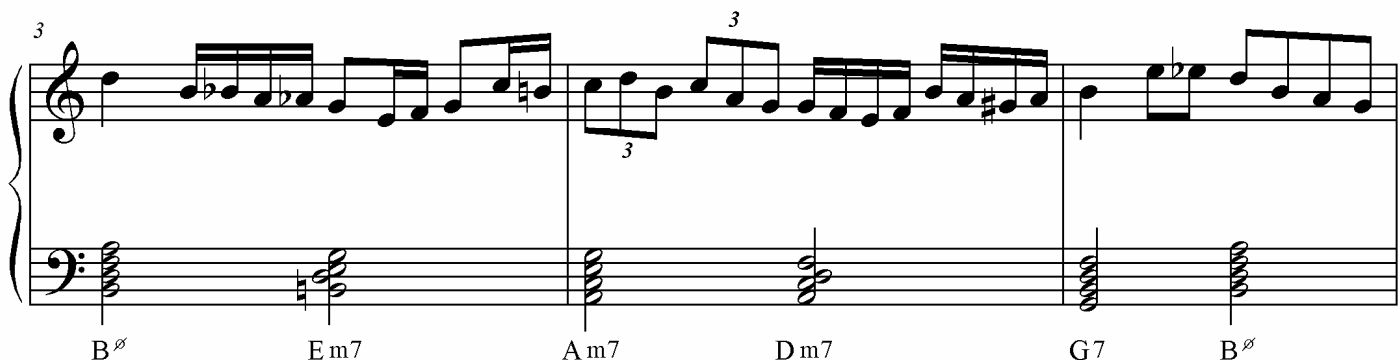
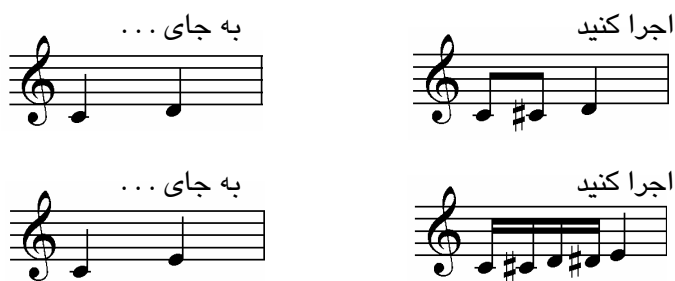

نتهای کروماتیک نه تنها برای ایجاد هارمونی های جالب و جذاب مورد استفاده قرار می گیرند، بلکه می توان از آنها در ایجاد ملودی های جدید و نو به طور قابل ملاحظه ای استفاده نمود. واضح است که با استفاده از نت های کروماتیک می توان از یکنواخت شدن ملودی که از پایین و بالا رفتن بر روی نت های گام یا آکوردهای شکسته ایجاد می شود جلوگیری کرد. ساده ترین راه برای این کار به این صورت است که:

قبل از اجرای نت های یک تریاد یا یک آکورد هفتم، ابتدا این نت ها را با نت های همسایه بالایی یا پایینی جایگزین کرده و سپس نت های ضروری را اجرا نمود. به عنوان مثال نت های اصلی تریاد دو ماژور عبارتند از C، E و G. قبل از اجرای E (یا E و G) می توانیم نت هایی که بلا فاصله بالاتر یا پایین تر قرار دارند را اجرا کنیم.

از نت های کروماتیک می توان برای پر کردن فاصله بین دو نت نیز استفاده نمود.

First system of piano music. The treble staff contains a triplet of eighth notes (F4, G4, A4) followed by a series of eighth and sixteenth notes. The bass staff contains chords: C7, C#, Dm7, G7, CM7, and FM7.

C7 C# Dm7 G7 CM7 FM7

Second system of piano music. The treble staff contains eighth and sixteenth notes. The bass staff contains chords: B, Bb7, Bbm7, Eb7, AbM7, and Ab6. A triplet of eighth notes (Bb4, A4, G4) is present in the treble staff.

B Bb7 Bbm7 Eb7 AbM7 Ab6

Third system of piano music. The treble staff contains eighth and sixteenth notes with triplets. The bass staff contains chords: G7, C7, F7, Bb7, Eb7, and Ab7. Triplets are present in both staves.

G7 C7 F7 Bb7 Eb7 Ab7

Fourth system of piano music. The treble staff contains eighth and sixteenth notes with a triplet. The bass staff contains chords: Db7, Gb7, CM7, and F. A triplet is present in the treble staff.

Db7 Gb7 CM7 F

Fifth system of piano music. The treble staff contains eighth and sixteenth notes with triplets. The bass staff contains chords: Bbm7, Eb6, Ab7, Ab6, Ab, G7, G6, and G. Triplets are present in the treble staff.

Bbm7 Eb6 Ab7 Ab6 Ab G7 G6 G

B7 E7 A7 D7 G7 C7

FM7 D7 B7

G 7(b5) G m7 G ° FM7 D7

G m7 B^bm7 B^b6 G m7 G ° B^bm7 B^bm6 G ° F[#]° A m7 A m6 F[#]°

D^b7 F ° D^b7 C M7 D m7 E m7 D m7 C M7

مشتقات آکورد هفت

آکورد نهم

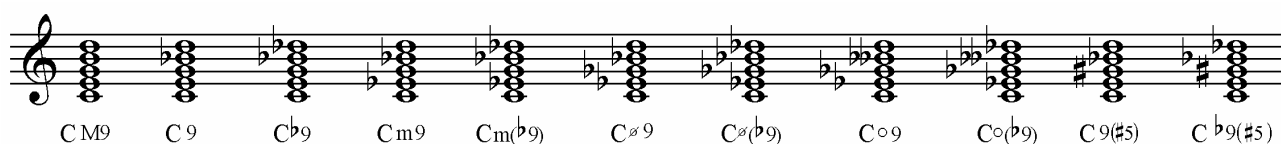
در فصل های گذشته به اساس سیستم هارمونیکی موسیقی غربی که به نام هارمونی آکادمیک معروف است پرداختیم. در این سیستم، آکوردها با بر روی هم قرار گرفتن سوم ها ایجاد می شوند و یک تریاد حاوی دو فاصله سوم می باشد. یک آکورد هفتم حاوی ۳ فاصله سوم است و برای رسیدن به تغییر رنگ بیشتر حتی می توان هارمونی های پیچیده تری را با بر روی هم قرار دادن سوم های بیشتر بر روی آکورد هفتم به وجود آورد. آکوردی که شامل یک فاصله سوم، پنجم، هفتم و نهم بر روی پایه باشد آکورد نهم نامیده می شود.

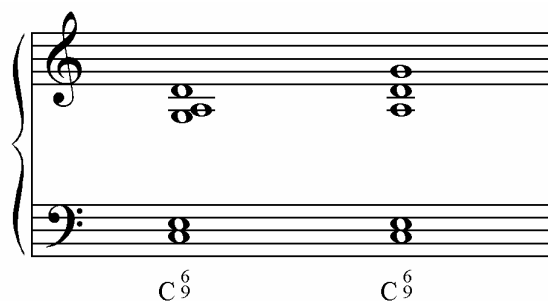
فاصله نهم می تواند بر روی هر یک از پنج نوع آکوردهای هفتمی که ما از قبل به یاد داریم قرار بگیرد: آکوردهای هفتم ماژور، هفتم دومینانت، هفتم مینور، هفتم نیمه کاسته و هفتم کاسته.

با اضافه کردن فاصله نهم بزرگ یا نهم کوچک (نهم بمل شده) به پایه این آکوردهای هفتم، آکوردهای نهم زیر به دست می آید.

پرکاربردترین آکوردهای نهم آکوردهایی هستند که بر روی آکورد هفتم دومینانت ایجاد می شوند. به عنوان مثال آکوردهای نهم بمل دومینانت و نهم دومینانت. یکی از آکوردهایی که اغلب در انتهای موسیقی یافت می شود تریاد ماژور به اضافه نت های ششم و نهم (6 9) می باشد که در دو آرایش زیر بهترین صدادهی را دارد.

یکی دیگر از آکوردهایی که از سال ۱۹۲۰ به دفعات در موسیقی جز استفاده شده است، آکورد نهم افزوده نام دارد. این آکورد ظاهر گول زننده ای دارد به طوریکه گویی به طورهمزمان دارای یک سوم بزرگ و یک سوم کوچک می باشد. در واقع نهم افزوده شده می تواند به عنوان یک آپوزیاتور حل نشده از یک آکورد نهم بمل تلقی شود.

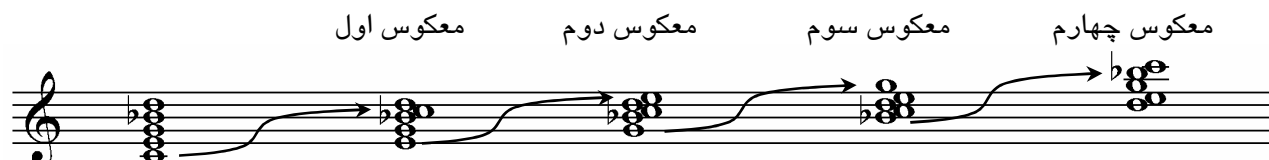
این آکورد معمولاً در موقعیت پایه و بدون پتجم (G) مورد استفاده قرار می گیرد. از آنجایی که اجرای یک آکورد نهم با یک دست بسیار دشوار می باشد، به همین علت یک یا دونت تشکیل دهنده آکورد حذف می شود که این دونت اغلب نتهای پایه و پتجم آکورد می باشند.

توجه داشته باشید که که صدادهی آکورد هایی که نهم و پایه آنها حذف شده باشد، شبیه یک آکورد هفت نیمه کاسته می باشد و می توان آن را به صورت یک آکورد از درجه هفتم گام تفسیر نمود (VII°).

در هارمونی کلاسیک، آکورد نهم به ندرت مورد استفاده قرار می گرفت و تنها در موقعیت پایه و آن هم به طوریکه نهم می بایستی در بالاترین موقعیت قرار می گرفت و دو صدای بالایی اجازه تشکیل فاصله دوم را نداشتند. موسیقیدانان جز به هیچ عنوان ذهن خود را با این قوانین دست و پا گیر مشغول نکردند. چه بسا در عین حال تاریخچه جز نیز به طور درونی و ذاتی با جستجو برای رسیدن به یک واژگان هارمونی غنی تر پیوندخورده است. موسیقیدانان برجسته امروزی پا را از قلمرو هارمونی سه صدایی فراتر گذاشته و در جستجوی هارمونی چهار صدایی، آتونالیتی و دودکافونیزم (دوازده صدایی) می باشند.

معکوس های آکورد نهم همانند معکوس تریادها و آکوردهای هفتم، با حرکت دادن متوالی هریک از اجزاء آکورد به یک اکتاو بالاتر ایجاد می شوند.

14

G 9 Gm 9

C 9 G m 6 F 9

F (b 9) E b 9 D b 9

D (# 9) G m G ø 9

B b 9 D 9 E 9

First system of musical notation. The treble staff contains three chords: E(b9), A9, and C9. The bass staff contains a continuous melodic line. The chords are labeled below the staff: E (b9), A 9, and C 9.

Second system of musical notation. The treble staff contains three chords: C(b9), Eb(b9), and D9. The bass staff contains a continuous melodic line. The chords are labeled below the staff: C (b9), Eb (b9), and D 9.

Third system of musical notation. The treble staff contains three chords: B9, Ab9, and C(#9). The bass staff contains a continuous melodic line. The chords are labeled below the staff: B 9, Ab 9, and C (#9).

Fourth system of musical notation. The treble staff contains three chords: F9, DM7, and Dø9. The bass staff contains a continuous melodic line. The chords are labeled below the staff: F 9, D M7, and D ø 9.

Fifth system of musical notation. The treble staff contains three chords: D°9, Db(#9), and Eb(b9). The bass staff contains a continuous melodic line. The chords are labeled below the staff: D ° 9, Db (#9), and Eb (b9).

First system of piano accompaniment. The bass line features a descending eighth-note scale in the first measure, followed by a half-note scale in the second measure. The treble line has a whole-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, and a half-note chord in the third measure. The fourth measure contains a half-note chord.

Chords: Dm9, G9, C⁶, G9

Second system of piano accompaniment. The bass line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, a half-note chord in the fifth measure, and a half-note chord in the sixth measure. The treble line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, a half-note chord in the fifth measure, and a half-note chord in the sixth measure.

Chords: FM9, E9, A9, A^ø9, D9, D(^b9)

Third system of piano accompaniment. The bass line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, a half-note chord in the fifth measure, and a half-note chord in the sixth measure. The treble line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, a half-note chord in the fifth measure, and a half-note chord in the sixth measure.

Chords: Gm9, G°, Gm9, G^b9, FM9, F(^b9)

Fourth system of piano accompaniment. The bass line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, a half-note chord in the fifth measure, and a half-note chord in the sixth measure. The treble line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, a half-note chord in the fifth measure, and a half-note chord in the sixth measure.

Chords: B^b9, B^b(^b9), E^b9, A^b9, A^b(^b9), D M9

Fifth system of piano accompaniment. The bass line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, and a half-note chord in the fifth measure. The treble line features a half-note chord in the first measure, a half-note chord in the second measure, a half-note chord in the third measure, a half-note chord in the fourth measure, and a half-note chord in the fifth measure.

Chords: E M9, A M9, A^ø9, A^b9, D^b9

CM9 D9 Bm9 B $\emptyset$ 9 B $\flat$ 9 A($\sharp$ 9) G9 G($\flat$ 9)

G $\flat$ 9 C9 FM9 F($\flat$ 9) B $\flat$ 9 E $\flat$ 9

E9 Em9 E $\flat$ ($\sharp$ 9) Dm9 D $\emptyset$ 9

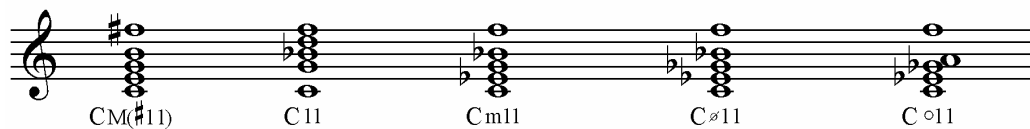
G9 B $\flat$ 9 C9 B $\flat$ 9 A $\flat$ 9 G($\flat$ 9) C $\flat$

آکورد های یازده و سیزده

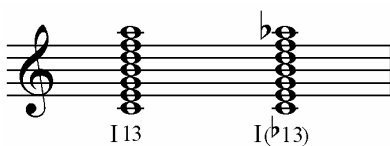
با قرار دادن یک سوم بزرگ یا کوچک بر روی آکورد نهم، آکورد یازدهم و آکورد افزوده به دست می آید.

I11 I($\sharp$ 11)

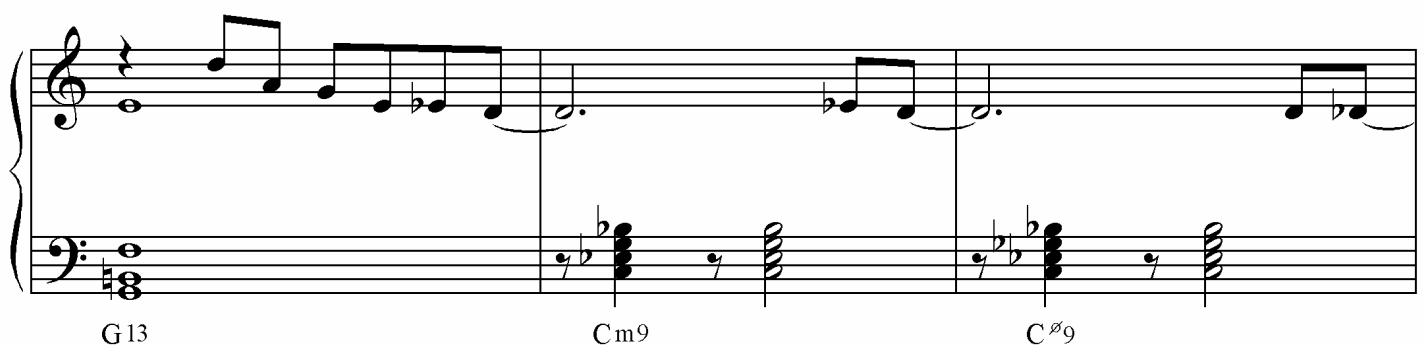
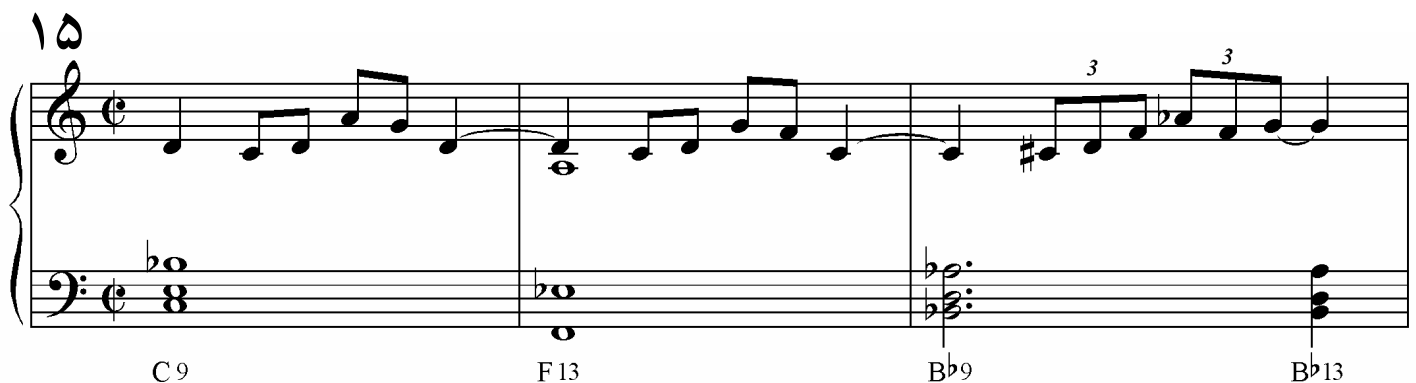
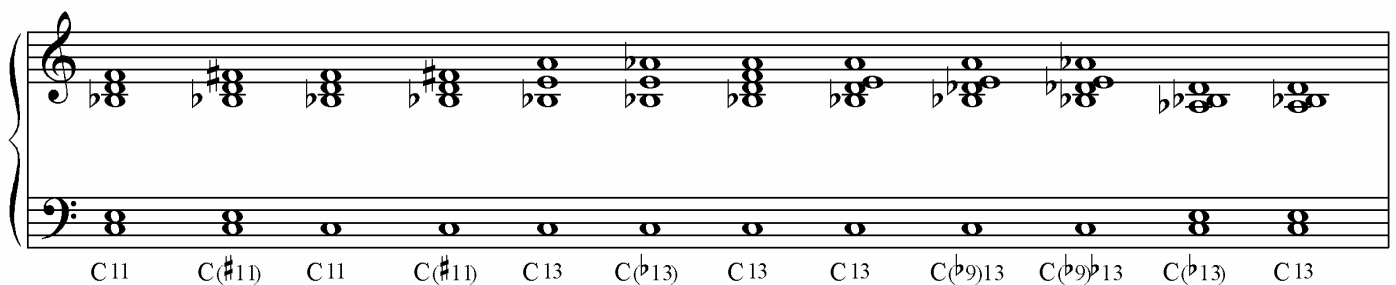
یازدهم افزوده (F#) در حقیقت یک پنجم کاسته می باشد (C - G^b). ترکیبات متنوعی از آکورد یازدهم را می توان ایجاد نمود ولی از بعضی از آنها به علت کیفیت نامطبوعشان اجتناب می شود و علاوه بر این اجرای بسیاری از آنها سخت و دشوار می باشد و نیاز است تا یک یا تعدادی از اجزاء آن حذف شود.

آکوردهای سیزدهم با قرار دادن یک سوم ماژور یا مینور دیگر بر روی آکورد یازدهم ایجاد می شود.

واضح است که هر چه ما انتهای بیشتری به ساختار یک آکورد اضافه می کنیم، اجرای آن آکورد مشکل تر و دشوارتر می شود. معکوس های این آکوردها نیز به علت نزدیک شدن دوم های بزرگ و کوچک، بسیار نامطبوع می شوند. به همین علت و نیز به جهت دستیابی به وضوح و شفافیت بیشتر، در اغلب موارد انتهای غیرضروری آکورد حذف می شود. مثال بعدی انواع متفاوتی از آکوردهای یازده و سیزده را همراه با انتهای حذف شده نمایش می دهد.

First system of piano accompaniment. The bass line features chords: F(♭13), G11, C(♯9), and C13.

Second system of piano accompaniment. The bass line features chords: F⁶₉, Fm11, E9(♭5), A(♭9)♭13, D(♭13), G(♯9), and C(♯11).

Third system of piano accompaniment. The bass line features chords: A13, D(♯9), G13, D♭(♭13), C₉, and Cm₉. The treble line includes triplet markings.

Fourth system of piano accompaniment. The bass line features chords: F₁₃, F(♭13), Fm₉, E(♭13), E♭₆, and D♭(♭9).

Fifth system of piano accompaniment. The bass line features chords: C₇, B(♭9), F♯₁₃, and F₁₃. The treble line includes multiple triplet markings.

B $\flat$ 11   A m11   D $\flat$ 9   C13   F($\sharp$ 11)

G $\flat$ ($\sharp$ 11)   G($\sharp$ 11)   G $\flat$ ($\sharp$ 11)   F($\sharp$ 11)   E($\sharp$ 11)   E $\flat$ ($\sharp$ 11)

D13   C M($\sharp$ 11)   A m   F($\sharp$ 11)   D m11   D $\flat$ 9   C $\flat$ 9

آکورد های جانشین

هر تریادی که شامل دو نت مشترک با تریاد دیگری باشد، می تواند به عنوان جانشین آن تریاد مورد استفاده قرار گیرد.

جانشین   جانشین

C   E m   C   A m

همانطوریکه در مثال بالا می توانیم ببینیم، ریشه آکورد جانشین، یک فاصله سوم بالاتر یا پایین تر از آکورد اصلی قرار می گیرد. قاعده مشابهی را می توان برای آکوردهای هفتم نیز به کار گرفت، به طوریکه در این مورد هر دو آکورد بایستی دارای سه نت مشترک باشند.

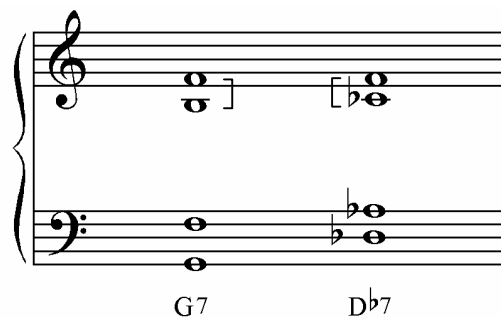
جانشین   جانشین   جانشین

C M7   E m7   C M7   A m7   A m7   F M7

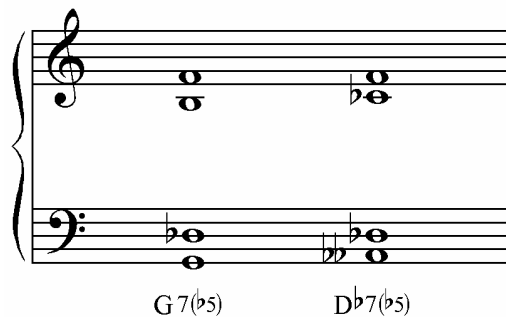

در حقیقت آکورد جانشینی که ریشه آن یک سوم بالاتر یا پایینتر از آکورد اصلی می باشد را می توان به عنوان یک آکورد نهم بدون ریشه (پایه) تفسیر نمود ($CM9 = Em7$ بدون پایه). یکی از آکوردهای جانشینی که برای هر آکورد هفتم دومینانت می توان در نظر گرفت، عبارتست از آکورد هفتم دومینانت دیگری که ریشه آن یک فاصله چهارم افزوده (و یا پنجم افزوده) پایین تر قرار می گیرد.

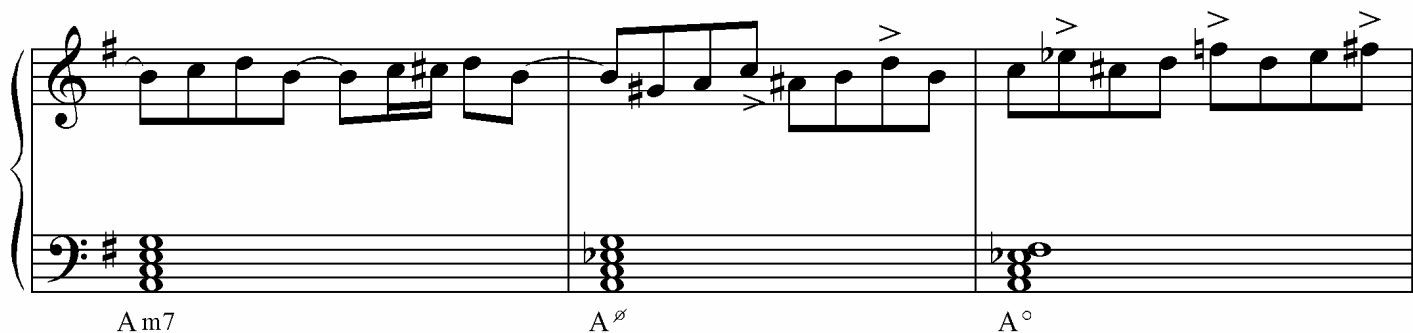
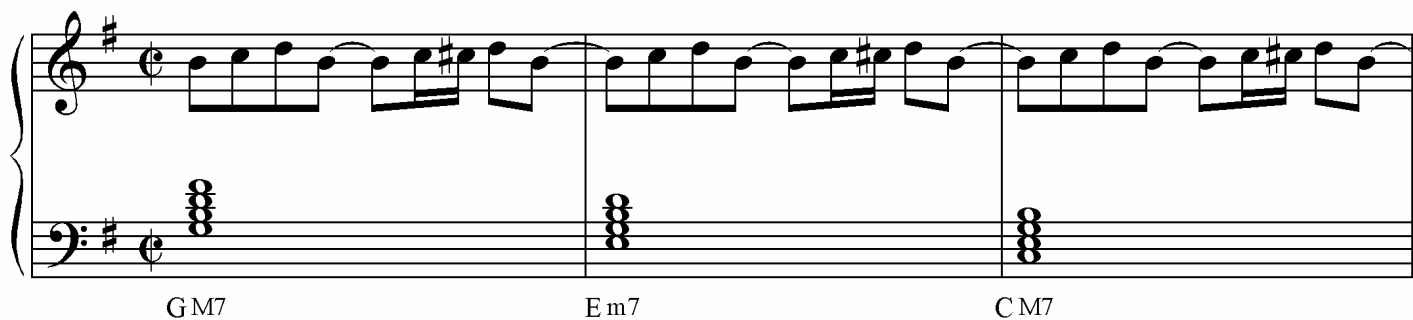
بنابراین آکورد $D\flat 7$ می تواند به عنوان جانشین آکورد $G7$ در نظر گرفته شود ولی بایستی توجه داشت که این دو آکورد در فرم آلترا نشده، فقط دو نت مشترک با یکدیگر دارند.

در صورتی که پنجم هر دو آکورد را بمل کنیم دو آکورد یکسان با نامهای متفاوت به دست می آید.

۱۶

D 7(b5) G M7 A ø D 7

G 7 B 7(b5) E 7 E ø E b7

D 6 D M7 B m B ø C M7 D m7

E m7 D m7 D b7 C M7 C 6 E sus4 E A m7 D 7

D m7 G 7 C 7 A 7 A m9 F(#11)

D (b9)13   B (b9)13   B $\emptyset$ G7
 C   CM7   C6   B $\emptyset$ E7   A7
 Ab9   Db13   E7(b5)   Eb7   D7   Ab7   GM7   G6

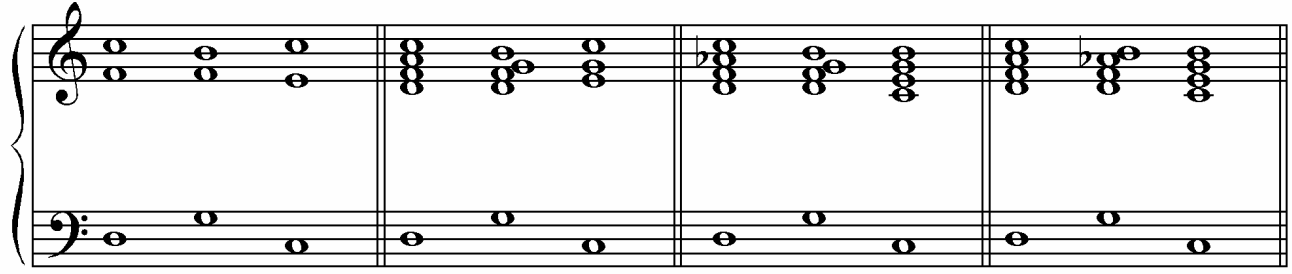
توالی II-V-I

کلیه قطعات موسیقی دارای توالی هارمونیک معینی هستند که در پایان یک بخش یا عبارت قرار می‌گیرد و کادانس نامیده می‌شود. کادانس کم و بیش بر اساس نوع و محل وقوع آن بیانی از یک نتیجه‌گیری یا پایان موقت را در بر دارد. تا قبل از سال ۱۶۰۰، متداول‌ترین فرمول کادانس در موسیقی، علی‌الخصوص آواز گرگوریان، حرکت نزولی II-I بود که بعد از قرن هفدهم با توالی II-V-I جایگزین گردید.

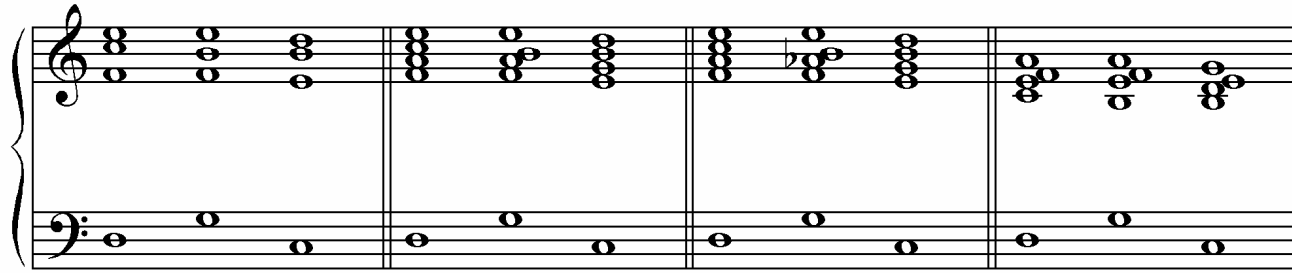
استفاده متداول از این فرمول در موسیقی کلاسیک و پاپ به این علت بود که ریشه‌های این آکوردها، پنجم‌های یکدیگر بوده و نتیجتاً توالی هارمونیک بسیار قوی را ایجاد می‌کنند (به فصل دایره پنجم‌ها مراجعه نمایید). موسیقیدانان جز این طرح ساده را با به کارگیری تمامی انواع آکورد‌های نهم، یازدهم و سیزدهم در توالی II-V-I تقویت و تزئین نموده‌اند.

در مثال زیر ابتدا توالی ساده II-V-I و در ادامه ساختارهای هارمونیک کامل‌تری از این توالی نشان داده شده است. مثال را همانگونه که نوشته شده اجرا کنید و سپس آنها را به یازده نت باقیمانده گام انتقال دهید.

دوماژور

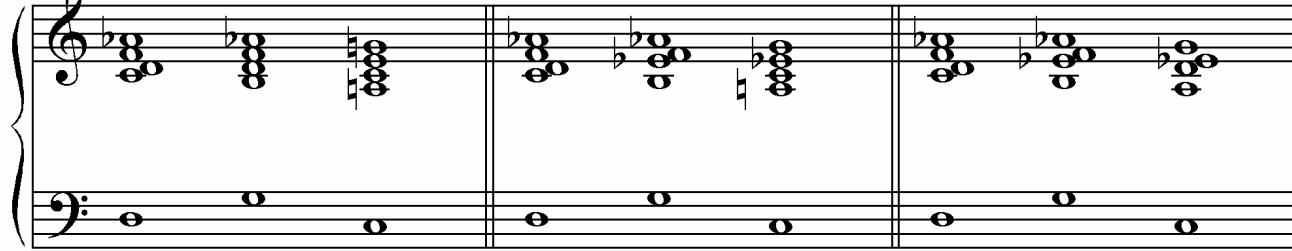

Dm7 G7 C Dm7 G7 C D^ø G7 CM7 Dm7 G (b9) CM7

Dm9 G13 CM7 Dm9 G13 CM7 Dm9 G (b9)13 CM7 Dm9 G13 CM7(9)

دومینور

D^ø G (b9) Cm6 D^ø G (b13) Cm6 D^ø G (b13) Cm⁶₉

14

G m7 C 9 F M7 B^bM7 E $\emptyset$ A(^b9)

D M7 B^b9 B^bm7 E^b(#9) A^bM7 D^b(#11)

G m7 G^b7 F M7 C m7

F7 B^b C m7 B7 B^b6 B^bM7

B^bm7 E^b7 A^bM7 D^b(#11) G m7 C7

FM7 B $\flat$ (#11) E(#9) E $\flat$ (#9) D(#9) G9 C($\flat$ 9)

F9 B $\flat$ ($\flat$ 9) E $\flat$ A7 D A $\flat$ 7

A $\flat$ m7 D $\flat$ 7 F#m7 B7 E m7 A7 D m7 G7 G m7

C9 C($\flat$ 9) F F $^\circ$ /C C7 F7($\flat$ 5)

E $\flat$ A D7 ($\flat$ 5) Gm E $\flat$ Gm6 Gm7 C9 G $\flat$ 7 F6 FM7

الگوهای هارمونیک

همانطور که قبلاً بررسی کردیم، توالی هارمونیک منطبق بر الگوی دایره پنجم ها، در خلاف جهت عقربه های ساعت قوی تر می باشد. بنابراین توالی هارمونیک از یک آکورد به آکورد دیگری که ریشه آن یک فاصله پنجم پایینتر باشد، بسیار قوی بوده و به همین علت به وفور در موسیقی کلاسیک و جز از آن استفاده می شود. دومین توالی هارمونیک قوی، توالی به آکوردی می باشد که ریشه آن یک فاصله سوم پایینتر می باشد. علاوه بر این دو توالی، موسیقیدانان جز از توالی های دیگری نظیر توالی های بالا رونده و یا پایین رونده بر طبق نت های گام نیز استفاده می کنند. الگوی I-II-III-IV یک الگوی بالا رونده دیاتونیک می باشد، چرا که ریشه این آکوردها یکی بعد از دیگری بر طبق نت های گام قرار گرفته است. در صورتی که در توالی هارمونیک، آکوردها با فواصل نیم پرده ای، بالا یا پایین بروند الگوی کروماتیک به دست می آید. متداول ترین الگوهای کروماتیک به صورت زیر می باشند:

III-♭ III-II-♭ II-I
II-♭ II- I
I-♯ I-II-♯ II-III

بعضی اوقات ممکن است یک توالی کروماتیک در یک الگوی دیاتونیک قرار گرفته و در نتیجه ترکیبی از دو الگو (الگوی ترکیبی) را ایجاد نماید.

I-II-♭ III-III
III-II-♭ II- I

۱۸

CM7 D m7 E m7 F M7

F #9 G 9 E m7 E ♭ m7 D m7 D ♭7

C 6 C m7 F m7 E 7 E ♭7 D 7 C # m7 C 7

First system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a triplet of eighth notes (F4, G4, A4) followed by a quarter note (G4) and a half note (F4). The bass clef staff contains a half note (F3) and a quarter note (F3). The system is divided into three measures. The first measure contains the triplet and quarter note in the treble and the half note in the bass. The second measure contains a quarter rest in the treble and a half note (F3) in the bass. The third measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass.

F 6   F M7   C m7   D+(#11)

Second system of piano accent. The treble clef staff contains a quarter note (F4) followed by a quarter note (G4) and a quarter note (A4). The bass clef staff contains a half note (F3) and a quarter note (F3). The system is divided into four measures. The first measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The second measure contains a quarter note (G4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The third measure contains a quarter note (A4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The fourth measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass.

E♭M7   F+(#11)   E7   E♭7

Third system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a quarter note (F4) followed by a quarter note (G4) and a quarter note (A4). The bass clef staff contains a half note (F3) and a quarter note (F3). The system is divided into six measures. The first measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The second measure contains a quarter note (G4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The third measure contains a quarter note (A4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The fourth measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The fifth measure contains a quarter note (G4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The sixth measure contains a quarter note (A4) in the treble and a half note (F3) in the bass.

D7   D♭7   C7sus4   C7   F 6   B°

Fourth system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a quarter note (F4) followed by a quarter note (G4) and a quarter note (A4). The bass clef staff contains a half note (F3) and a quarter note (F3). The system is divided into six measures. The first measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The second measure contains a quarter note (G4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The third measure contains a quarter note (A4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The fourth measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The fifth measure contains a quarter note (G4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The sixth measure contains a quarter note (A4) in the treble and a half note (F3) in the bass.

B♭6   B♭°   A 6   A°   A♭6   A♭°

Fifth system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a quarter note (F4) followed by a quarter note (G4) and a quarter note (A4). The bass clef staff contains a half note (F3) and a quarter note (F3). The system is divided into five measures. The first measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The second measure contains a quarter note (G4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The third measure contains a quarter note (A4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The fourth measure contains a quarter note (F4) in the treble and a half note (F3) in the bass. The fifth measure contains a quarter note (G4) in the treble and a half note (F3) in the bass.

G 6   G 9   C   D m7   E♭m7

Em7 Am7 D7 GM7 G(b9)13

C B $\emptyset$ Am7 Ab7 C Db(#11) C6

گام ها و مُد ها

موسیقیدانان جَز با سیر و جستجو در گامها و مُدهای غیر متداول، تلاش بسیار زیادی را در جهت گسترش واژگان هارمونیک خود انجام داده و می‌دهند که در این فصل سه مورد از این گامها و مُدها مورد بررسی قرار می‌گیرند: گام تمام پرده، گام پنتاتونیک (پنج صدایی) و گام بلوز. گام تمام پرده شامل شش پرده است که به فاصله مساوی از یکدیگر قرار گرفته‌اند. این گام به طریق زیر ایجاد می‌شود:

با قرار گرفتن یک تریاد افزوده بر روی یک تریاد افزوده دیگر، به طوریکه پایه آن یک پرده بالاتر

C(#5) D(#5)

باشد، خوشه ننتی شامل شش نت تشکیل دهنده گام تمام پرده ایجاد می‌شود.

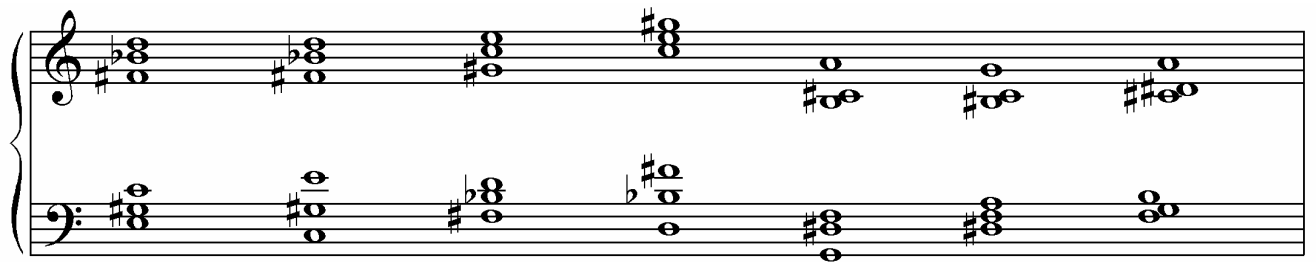
این گام را همچنین می‌توان از یک آکورد یازدهم دومینانت افزوده با پنجم دیز شده ایجاد نمود، به شرطی که نتهای آکورد به ترتیب عدد ترتیبی فاصله شان بر روی یکدیگر قرار بگیرند.

C+(#11)

تنها دوگام تمام پرده وجود دارد که براساس نتهای پایه C و C# ساخته می شوند. سایرگامها حاصل از انتقال ازاین دو گام می باشند.

به علت عدم وجود نیم پرده در این گام، هر یک از نتهای می تواند به عنوان تونیک یک گام جدید در نظر گرفته شوند. نتهای می توانند به طرق مختلف به صورت عمودی تنظیم شوند و بنابر این موجب ایجاد هارمونی های جالبی می شوند.

این هارمونی های ناپایدار و زود گذر، فضایی مبهم، افسونگر و غبار آلود ایجاد می کنند ولی استفاده طولانی از آنها نیز می تواند موجب یکنواختی شود.

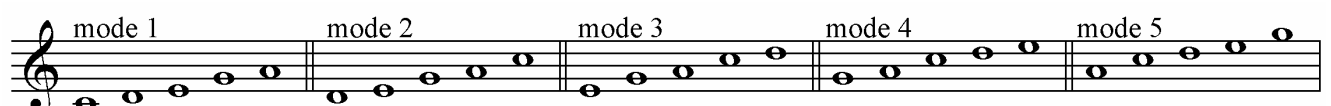
گام پنج صدایی (پنتاتونیک) گام دیگری است که هم در موسیقی مدرن و هم موسیقی جز از آن استفاده می شود. در عین حال تعداد قابل توجهی از آوازهای گرگوریان و همچنین ملودی های بسیاری از فرهنگ های باستانی (چین ، ژاپن و آفریقا) منطبق بر گام پنتاتونیک می باشد. گاهی اوقات گام پنتاتونیک یک گام حفره دار!! نامیده می شود، چرا که درمحدوده یک اکتاو، تنها شامل پنج نت بوده و موجب ایجاد شکاف بین نتهای گام می شود.

اساسا دو نوع گام پنج صدایی وجود دارد: گام پنتا تونیک با نیم پرده و بدون نیم پرده . گامی که فاقد نیم پرده است، گام پنتاتونیک تونال نامیده می شود و می توانیم دو نوع مختلف از این گام را ایجاد نمائیم: نوع اول، بر اساس گام ماژور و نوع دوم بر اساس گام مینور ساخته می شود.

در صورتی که هر یک از نتهای گام را به عنوان پایه در نظر بگیریم، پنج مد زیر را به دست می آوریم.

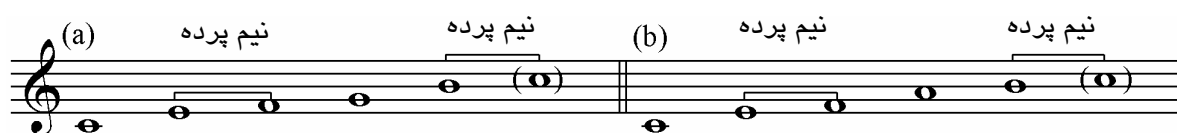
گام پنتاتونیک تونال ماژور

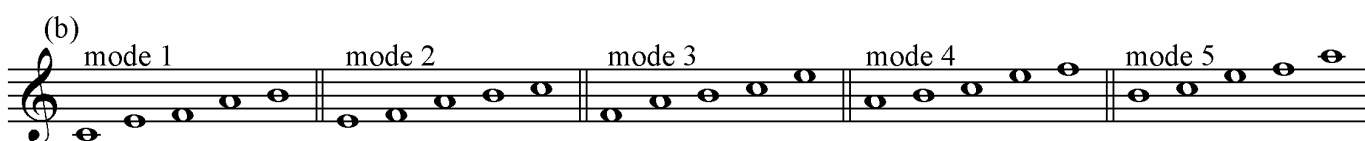
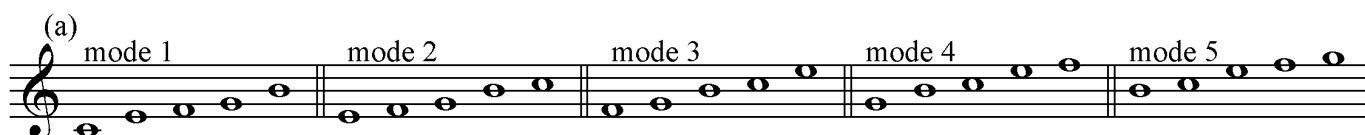
گام پنتاتونیک تونال مینور

با حذف درجه های دوم و ششم (a) یا درجه های پنجم و دوم (b)، گام پنتاتونیک نیمه تونال(که دارای فواصل نیم پرده ای می باشد) حاصل می شود.

با در نظر گرفتن هر یک از درجات این دو گام به عنوان پایه یک گام جدید(همانند روشی که در مورد گام پنتاتونیک به کار گرفتیم)، پنج مد دیگر حاصل می شود.

بلوز دارای یک ویژگی کاملاً اختصاصی می باشد که اصطلاحاً «نت های آبی» نامیده می شود. این نت ها (درجات سوم، پنجم و هفتم گام)، نت هایی هستند که با مازور یا مینور شدن گام تغییر می کنند. با توجه به اینکه سیستم نت نویسی ما قادر به نگارش صحیح این تغییرات ظریف نمی باشد، در نگارش، این نت ها با بمل کردن درجه های مورد نظر مشخص می شود. بنابراین با داشتن سرکلید دو (C)، نت های می، سل و سی با می بمل، سل بمل و سی بمل جایگزین می شوند. گاهی اوقات نت می بکار و نت آبی (می بمل) به طور همزمان بر روی پیانو مورد استفاده قرار می گیرند و این کار موجب ایجاد رنگ صدای مخصوص بلوز می شود. از ترکیب نت های آبی و نت های گام دوم مازور می توان گام بلوز مصنوعی را ایجاد نمود.

با حذف یکی از نت های این گام، نسخه دوم گام بلوز حاصل می شود.

این گام از شش نت تشکیل شده است و در مقایسه با گام پنتاتونیک تونال، فقط نت سل بمل را اضافه دارد. این گام در اجراهای بلوز (به ویژه در هنگام پایین آمدن از نت دو بالا به نت دو پایین) بسیار فراوان مورد استفاده قرار می گیرد.

Slowly

پنتاتونیک

A 6 A ø

B 7(b5) C 7(b5)

پنتاتونیک

Db 7(b5) D 7 E b 7

D 7 C 7 G 7 C 7

بلوز

G F 7 E 7 A

First system of musical notation. The key signature is G major (one sharp). The system consists of two staves. The treble staff has a triplet of eighth notes. The bass staff has a triplet of eighth notes. A D7 chord is indicated below the bass staff.

Second system of musical notation. The key signature is G major. The system consists of two staves. The treble staff has a triplet of eighth notes. The bass staff has a 5-measure rest. An A7 chord is indicated below the bass staff.

Third system of musical notation. The key signature is G major. The system consists of two staves. The treble staff has a triplet of eighth notes. The bass staff has a 3-measure rest. A Bm chord is indicated below the bass staff. The text "پنتاتونیک" (Pentatonic) is written above the treble staff.

Fourth system of musical notation. The key signature is G major. The system consists of two staves. The treble staff has a triplet of eighth notes. The bass staff has a 3-measure rest. A C#m7 chord is indicated below the bass staff.

Fifth system of musical notation. The key signature is G major. The system consists of two staves. The treble staff has a triplet of eighth notes. The bass staff has a 3-measure rest. An A7 chord is indicated below the bass staff.

پنتاتونیک

A M7 F#m7 B m7 E7

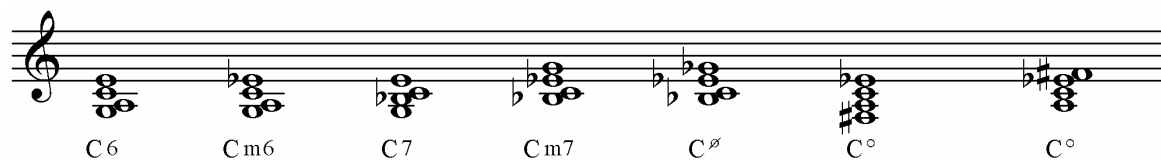
A 6 D7 C7 Bb7

A M7 A 6 D7 Bb7 A M7

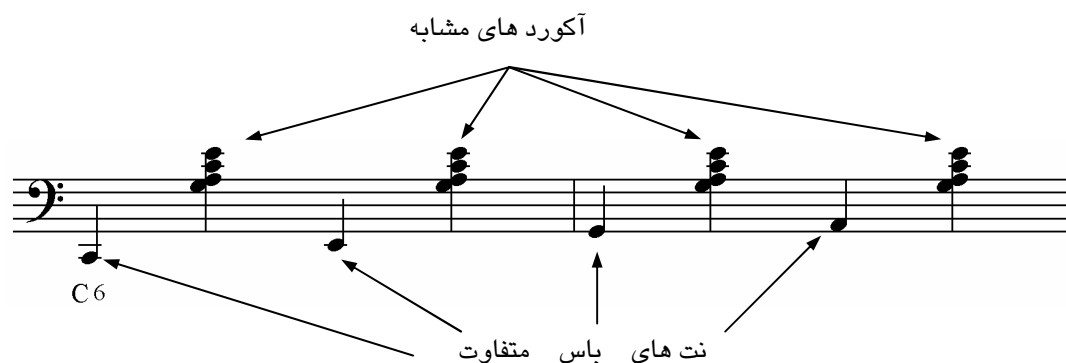
سَبک پیانو سوییگ

بسیاری، دوران سوییگ (دهه‌های ۳۰ و ۴۰) را طلایی‌ترین دوران پیانیسم جز به حساب می‌آورند. دوران سوییگ با رکود رگتایم در دهه بیست آغاز و در اواخر دهه چهل با مرگ جنبش بی باپ مدرن پایان یافت. از میان صدها تکنواز پیانو دوران سوییگ بایستی نام نوآوران بزرگی که سبک پیانو جز را به تکامل رسانده‌اند را به خاطر بسپاریم. تری ویلسون، ارت تاتوم، فتس والر، ارال هینس، باد پاول و جرج شرینگ.

تکنیک دست چپی که پیانو استراید نامیده می‌شد از یک نت بم که به تنهایی توسط انگشت پنجم و یک آکورد که در محدوده میانی پیانو با چهار انگشت دیگر اجرا می‌شد تشکیل می‌شود. دو تمرین بعدی منحصر به این تکنیک دست چپ اختصاص یافته‌اند. در تمرین اول انگشت پنجم، یک نت را در ضرب اول میزان اجرا می‌کند و در تمرین دوم، به جای این نت از یک دوبل نت با فاصله دهم و یا یک آکورد استفاده شده است. آکوردها در ضرب‌های دوم و چهارم میزان قرار می‌گیرند و اغلب استفاده از معکوس آکورد نسبت به موقعیت پایگی آن ترجیح داده می‌شود. همچنین توصیه می‌شود که نت سوم یا پنجم آکورد در بالاترین موقعیت قرار بگیرد که این حالت برای آکوردهای هفتم کوچک و هفتم نیمه کاسته صدادهی بهتری را ایجاد می‌کند. آکورد کاسته را میتوان در هر فرمی از معکوس هایش (اول، دوم و...) به کار گرفت.

می توان در ضربهای دوم و چهارم یک آکورد مشابه را به همراه نت های باس مختلف که در ضربهای اول و سوم میزان با انگشت پنجم اجرا می شود مورد استفاده قرار داد.

لازم به توضیح است که قوانین ذکر شده به هیچ عنوان جنبه اجباری ندارد و هنرجو بایستی در تشخیص اینکه کدام یک از معکوس ها در بافت موردنظر وی صدادهی بهتری دارد، خود به قضاوت بپردازد.

۲۰

B $\flat$ 6   B $\flat$ 7   E $\flat$ 7   E $^{\circ}$ D $\flat$ 6

D7   (b5)   C6   A $\flat$ 9   C6   E $\flat$ $^{\circ}$

Dm7   D $\flat$ 7   C6   E m7   A7sus4   A7   C $\sharp$ m7   F $\sharp$ 7

Bm7   E7   E m7   A7   Dm7   G7   CM7(9)   C6

سیستم باس با استفاده از فاصله دهم

یکی دیگر از تکنیکهای مهم مورد استفاده در دوران سوییگ، سیستم باس با استفاده از فاصله دهم بود. مشخصه اصلی این سیستم جایگزینی تک نت باس با یک دوپل نت به فاصله دهم می باشد. اجرای این فاصله با توجه به قدرت دست نوازنده و یا موقعیت فاصله دهم بر روی کلایه ها می تواند آسان، مشکل و یا حتی غیر قابل اجرا باشد.

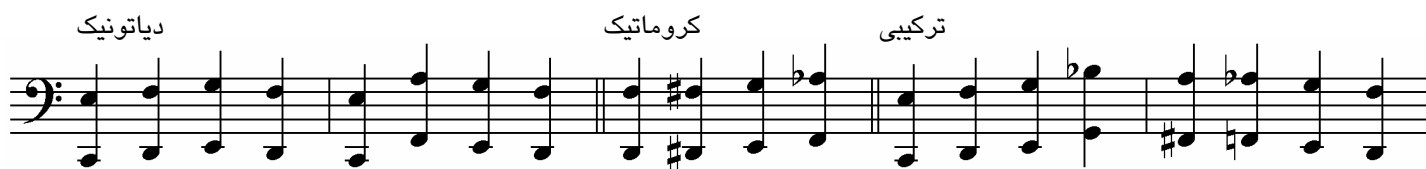
آسان   دشوار   بسیار دشوار و یا غیر قابل اجرا

فاصله دهم باس نقشی دوگانه را ایفا می کند، به طوریکه می تواند جانشینی برای یک نت ساده و یا جانشینی برای یک آکورد کامل محسوب شود. مثال بعدی جایگزین کردن انواع مختلف آکوردها را با فاصله دهم نشان می دهد.

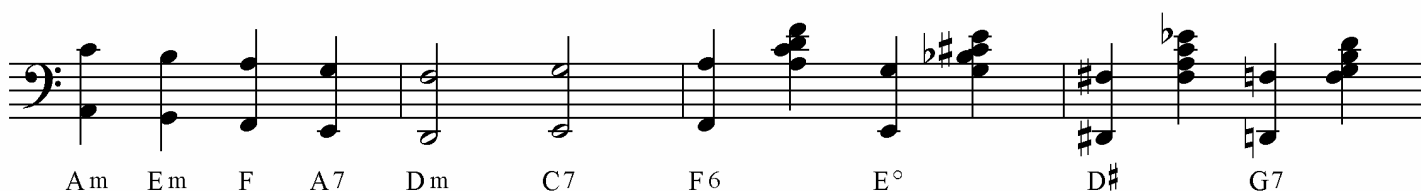
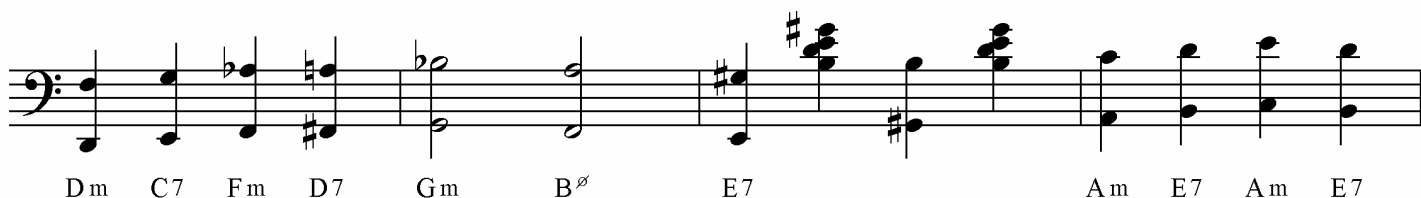
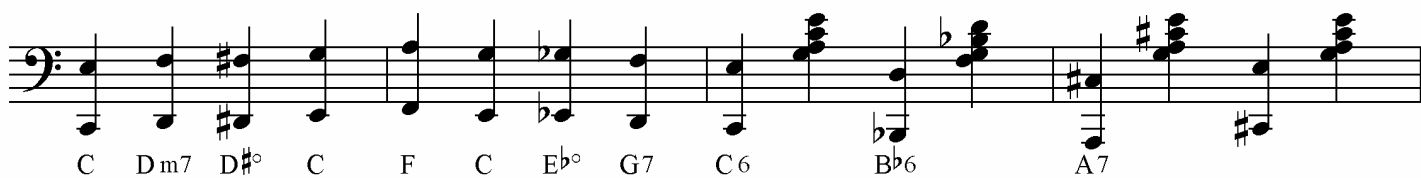
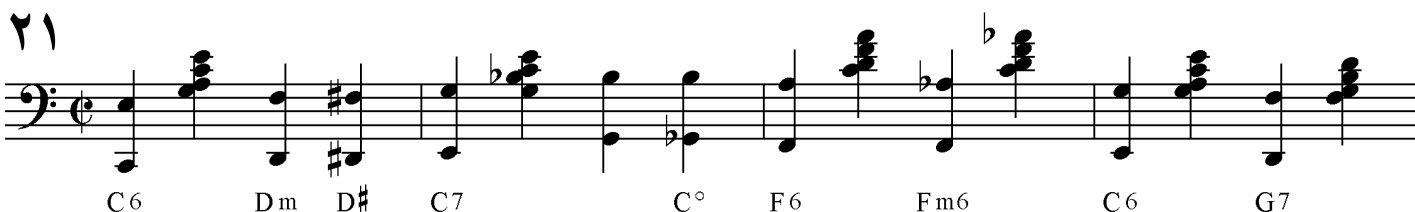
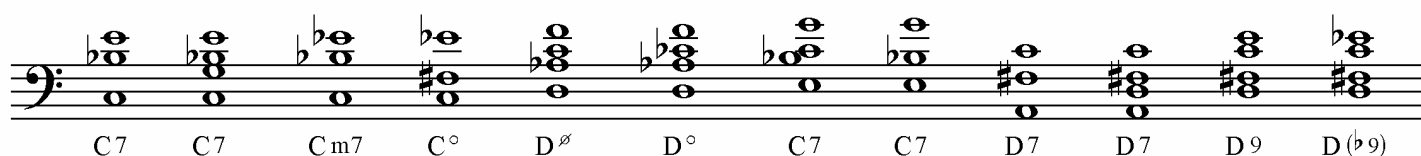
G M 7   G7   Gm7   G $^{\circ}$ G $^{\circ}$ Gm6

در صورتیکه برخی از آکوردها در ضربهای دوم و چهارم میزان با فاصله دهم جایگزین شود، می‌توان از یکنواختی همراهی "اوم-پا" جلوگیری نمود و خط باس جالب تری را ایجاد نمود. در مثال زیر فواصل دهم پی در پی در حرکت های کروماتیک و دیاتونیک و یا ترکیبی از این دو حرکت نشان داده شده است.

با استفاده از آکوردهای کامل می‌توان دست چپ سیستم سوییچ را غنی‌تر نمود. اجرای بسیاری از این آکوردها خارج از توان هنرجویان می‌باشد ولی فقط با استفاده از تعداد کمی از آنها می‌توان خط باس را متحول نمود. برای ایجاد تنوع بیشتر حتی می‌توان فاصله دهم و آکوردهای هفتم را با تریادهای ساده و یا عبارات ملودیک کوتاه جایگزین نمود.

Measures 1-5 of the bass line. Measure 1: Cm6 (C, Bb, Eb, F). Measure 2: F9 (F, Ab, Cb, Eb, Gb). Measure 3: Bb (Bb, D, F, Ab). Measure 4: F (F, Ab, Cb, Eb, Gb). Measure 5: Bb (Bb, D, F, Ab) and Dø (D, F, Ab).

Cm6 F9 Bb F Bb Dø

Measures 6-10 of the bass line. Measure 6: G (G, B, D, F). Measure 7: Bø (B, D, F). Measure 8: E7 (E, G, B, D). Measure 9: Am (A, C, Eb, F). Measure 10: A7 (A, C, Eb, F).

G Bø E7 Am A7

Measures 11-15 of the bass line. Measure 11: Gm (G, Bb, D, F). Measure 12: C7 (C, Eb, F, Ab). Measure 13: F (F, Ab, Cb, Eb, Gb). Measure 14: F (F, Ab, Cb, Eb, Gb). Measure 15: C7 (C, Eb, F, Ab).

Gm C7 F F C7 Eb° G7 C6 Dm D#° C7 Cø

Measures 16-20 of the bass line. Measure 16: F6 (F, Ab, Cb, Eb, Gb, Ab). Measure 17: Fm6 (F, Ab, Cb, Eb, Gb, Ab). Measure 18: C6 (C, Eb, F, Ab). Measure 19: G7 (G, B, D, F). Measure 20: C6 (C, Eb, F, Ab).

F6 Fm6 C6 G7 C6 F6 C6 G7 C

22

Measures 21-25 of the piano score. Measure 21: C6 (C, Eb, F, Ab). Measure 22: C# (C#, E, G, B). Measure 23: Dm (D, F, Ab). Measure 24: Em7 (E, G, B, D). Measure 25: Am7 (A, C, Eb, F).

C6 C# Dm Em7 Am7

Measures 26-30 of the piano score. Measure 26: Dm7 (D, F, Ab, Bb). Measure 27: G7 (G, B, D, F). Measure 28: C6 (C, Eb, F, Ab). Measure 29: Dm6 (D, F, Ab, Cb, Eb, Gb). Measure 30: C6 (C, Eb, F, Ab).

Dm7 G7 C6 Dm6 C6 F G7 C⁶

First system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The bass clef staff contains a bass line with chords and some triplets. The chords are labeled below the staff: G7, E7, Dm7, Gm, and C7. A (b5) marking is placed below the Dm7 and Gm chords.

G7 E7 Dm7 Gm C7

(b5)

Second system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The bass clef staff contains a bass line with chords and some triplets. The chords are labeled below the staff: Gm, C7, F6, C7, F6, and F7.

Gm C7 F6 C7 F6 F7

Third system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The bass clef staff contains a bass line with chords and some triplets. The chords are labeled below the staff: Bbm, Eb11, D9, Db7(b5), C7, and C(#11).

Bbm Eb11 D9 Db7(b5) C7 C(#11)

Fourth system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The bass clef staff contains a bass line with chords and some triplets. The chords are labeled below the staff: E7sus4, E7, Am, G#ø, Am7, and D7.

E7sus4 E7 Am G#ø Am7 D7

Fifth system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The bass clef staff contains a bass line with chords and some triplets. The chords are labeled below the staff: Am, E7, Am, and B7.

Am E7 Am B7

First system of piano accompaniment. The treble clef staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including triplets. The bass clef staff contains a harmonic line with chords. Chord labels below the staff are: Em7, A7, D7, G, and G#°.

Em7 A7 D7 G G#°

Second system of piano accompaniment. The treble clef staff continues the melodic line. The bass clef staff features chords and some rests. Chord labels below the staff are: A7, D7, C7, Bb7, and Ab7.

A7 D7 C7 Bb7 Ab7

Third system of piano accompaniment. The treble clef staff has a melodic line with a triplet. The bass clef staff has chords. Chord labels below the staff are: G7, C7(b5), F6, and C7.

G7 C7(b5) F6 C7

Fourth system of piano accompaniment. The treble clef staff has a melodic line. The bass clef staff has chords. Chord labels below the staff are: F7, Bb6, F, C7, F, and G7.

F7 Bb6 F C7 F G7

Fifth system of piano accompaniment. The treble clef staff has a melodic line. The bass clef staff has chords. Chord labels below the staff are: C6, G7, C6, F6, E7, and A7.

C6 G7 C6 F6 E7 A7

سبک پیانو بی‌باپ

اواسط دهه چهل می‌تواند به عنوان نقطه عطفی در تاریخچه جز توصیف شود، نقطه ای که تاثیر بسیار عمیقی بر روی کلیه آثار موسیقیدانان جز گذاشت. چارلی پارکر، دیزی گیلپسی، مایلس دیویس و ارت تاتوم از بزرگترین چهره های موثر در شکل گیری این حرکت می‌باشند. کلمه بی‌باپ احتمالاً برگرفته از هجاهای بدون معنای Rebop و Bebop که بعضی از اوقات بر روی جملات ریتمیک کوتاه خوانده می‌شد به وجود آمده است. این سبک جدید شامل نوآوری‌های بسیاری در هارمونی، ملودی و ریتم بود که موجب ایجاد شکاف عمیقی در میان موسیقیدانان و حتی بین آنها و مخاطبان‌شان گردید.

تجزیه و تحلیل تمامی جزئیات سبک بی‌باپ در اینجا مد نظر ما نیست و فقط به برخی از ویژگی‌های برجسته بی‌باپ که از جمله مهمترین آن‌ها زبان هارمونیک این سبک می‌باشد می‌پردازیم. از آنجائیکه هارمونی سنتی جز بر اساس هارمونی دیاتونیک بنا شده است، تعداد زیادی از واژگان جدید در سبک بی‌باپ برپایه کروماتیسیم بنا شده است. سبک بی‌باپ موجب استفاده بیشتر از انتهای آلتره شده (مخصوصاً پنجم های بمل شده)، انتهای گذر، آکوردهای جانشین و آکوردهای یازدهم و سیزدهم، گامهای مدال، تمام پرده و ... شده است.

نوآوری های ریتمیک عمدتاً به صورت جایگزینی چهار ضرب یکنواخت میزان با تأکیدهای ریتمیک و سنکوپ ها در فواصل زمانی نامنظم بر روی هریک از تقسیمات فرعی میزان می‌باشد. احساس امنیت ریتمیک با استفاده فزاینده از زمانهای دوگانه که در آنها آکسان های نامنظم بر روی انتهای چنگ ودولاچنگ تاثیری دوچندان همچون بسیاری از میزان هایی که به طور حقیقی نواخته می‌شود بخشیده است.

آهنگسازان قبل از دوره بی‌باپ معمولاً سعی در ایجاد خطوط ملودیک روان و سلیس برپایه جملات دو و چهار میزانی داشتند که احساس پیش بینی پذیری و متداول بودن را در بر داشت. خطوط ملودیک بی‌باپ نامنظم بوده و شامل قسمتی از جملات، ملودی‌های غیر پیوسته، پرش های بزرگ و فواصل نامتعارف می‌باشد. فقدان آلفان خوشایند، استفاده از هارمونی‌های نامطبوع و پیچیدگی‌های ریتمیک موجب بروز شکاف بین موسیقیدانان بی‌باپ و مخاطبان‌شان گردید و این شکاف توسط هواداران جز مترقی عمیق تر گردید.

23

F +(#9) F (b 9) b 5 E (#9) C (#9) B 9 B^b₆

C (#11) G^b11 F (b 9) b 5 E^b7 D 7sus4

G (#9)13 C (#9) B (#9) B^bM7 C m7 F 7 E^bM7

F m7 B^b9 A 9 A^b9 G 9 G^b (#11)

F 9 C (b 9) b 5 G^b (#9) F 9 E (#9) E^b7

Dm9   G9   Fm9   Bb9   Bbm(M7)   Bbm7

Eb13   Db7(b5)   Cm9   F9   Bbm7   Eb7

Abm7   Ab6   G7   Gb9   F+(#9)   F(b9)b5

E(#9)   C(#9)   B9   Bb6   C(#11)   Gb11   F(b9)b5

Eb7   D7sus4   G(#9)13   B   Bb13

سبک پیانو آکورد های بلوکی

این سبک پیانو در حقیقت با نام جرج شرینگ که این سبک را در پایان ۱۹۴۰ گسترش داد پیوند خورده است. همانطوری که از نام این سبک پیدا است، خط ملودی شامل نت‌های ساده (تک بخشی) نیست و در عوض دارای آکورد های بلوکی مشابه با دسته بادیهای گروه گِلن میلر می‌باشد. تکنیک این سبک ساده است؛ ملودی در اکتاوهای موازی حرکت می‌کند و فاصله بین نت‌های اکتاو با سه صدای خنثی پر می‌شود. به عنوان مثال موتیف زیر

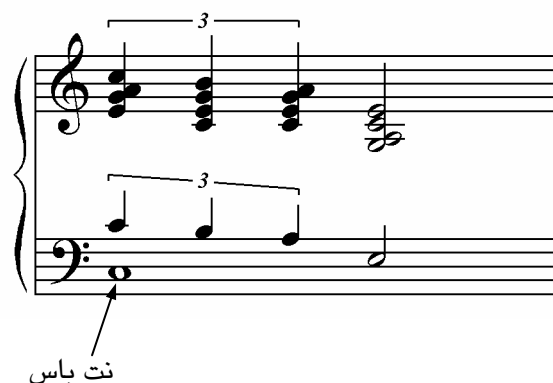

بایستی در قالب آکوردهای پنج صدایی نواخته شود، به‌طوریکه دست راست صدای بالایی و سه صدای خنثی را اجرا و دست چپ نت اکتاو پایین ملودی را اجرا می‌کند.

همچنان که می‌توانید در مثال بالا ببینید، در هر آکورد نت‌های ضروری تریاد دو ماژور (C,E,G) علاوه بر نت‌های ششم و هفتم حضور دارند و لازم است که به خاطر داشته باشید که کیفیت الزامی هر آکورد بایستی حفظ شود. یعنی نت‌هایی که بیان کننده کیفیت آکورد می‌باشند بایستی در آکوردهای بلوکی حضور داشته باشند.

همچنین ممکن است بتوان یک نت باس را به آکوردهای بلوکی اضافه کرده و آن را با انگشت پنجم دست چپ اجرا نمود.

First system of piano accompaniment. The right hand features a complex chordal texture with many accidentals, while the left hand plays a simple bass line. Chord labels are placed below the staff.

Dm7   D $\flat$ 9   C6   C $^\circ$

Second system of piano accompaniment. The right hand continues with complex chords and some melodic movement. The left hand has a steady bass line. Chord labels are placed below the staff.

C6   B $\flat$ 9   A9   A   A9   A $\flat$ 9   G9

Third system of piano accompaniment. The right hand has some sustained chords. The left hand has a moving bass line. Chord labels are placed below the staff.

Dm7   D $\flat$ 7   C6

Fourth system of piano accompaniment. The right hand features triplets and complex chords. The left hand has a moving bass line. Chord labels are placed below the staff.

B $\flat$ 9   B $\flat$ 9   B $\flat$ (b9)   E7   E $\flat$ 6   A $\flat$ 9

Fifth system of piano accompaniment. The right hand features triplets and complex chords. The left hand has a moving bass line. Chord labels are placed below the staff.

D13   D9   D $\flat$ 9   C   B7

First system of piano accompaniment. The treble clef contains chords and the bass clef contains a simple bass line. The chords are E7, A9, and Am7.

E7   A9   Am7

Second system of piano accompaniment. The treble clef contains chords and the bass clef contains a simple bass line. The chords are D9, Ab9, GM7, and Gm6.

D9   Ab9   GM7   Gm6

Third system of piano accompaniment. The treble clef contains chords and the bass clef contains a simple bass line. The chords are C11, C9, Cm7, F11, and F9.

C11   C9   Cm7   F11   F9

Fourth system of piano accompaniment. The treble clef contains chords and the bass clef contains a simple bass line. The chords are Bb11, Bb9, Ab11, Ab9, G7, Ab7, and G7.

Bb11   Bb9   Ab11   Ab9   G7   Ab7   G7

Fifth system of piano accompaniment. The treble clef contains chords and the bass clef contains a simple bass line. The chords are Cm6, F9, CM7, C6, Cm7, and C9.

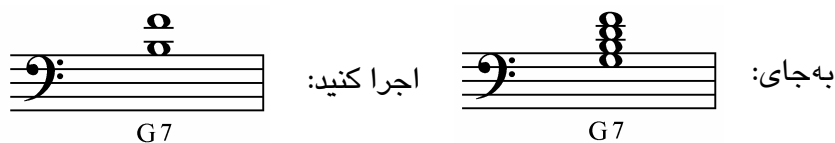
Cm6   F9   CM7   C6   Cm7   C9

صداسازی مدرن

صداسازی (Voicing) به معنی تنظیمی مجدد از نت‌های یک آکورد به طریقی خاص است که موجب ایجاد صدادهی غیر متعارف شود. این کار معمولاً با حذف نت خاصی از آکورد (معمولاً ریشه) و اهمیت و تاکید بر سایر اجزای آکورد انجام می‌شود.

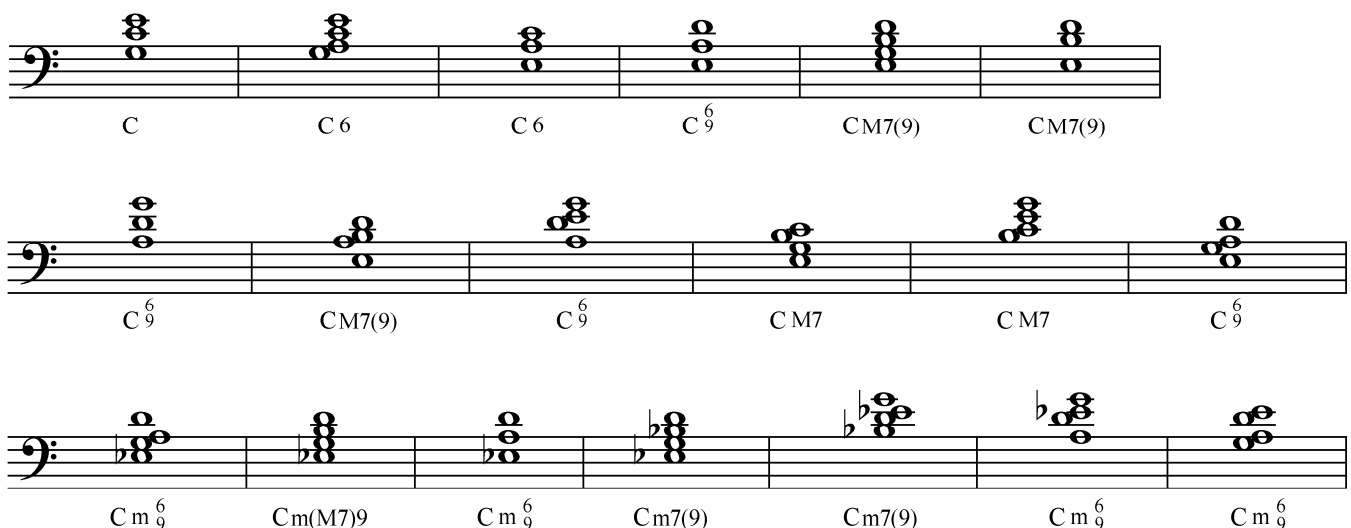
هیچ قانون مطلقاً برای انجام این کار وجود ندارد و توصیه می‌شود هنرجویان انواع امکان پذیر معکوس‌ها و آلتراسیون‌های آکورد‌ها را تجربه نمایند. بدیهی است که نت‌های ضروری را نبایستی حذف نمود. به عنوان مثال، هفتم در یک آکورد هفتم بایستی همچون نت سوم آکورد (که بیانگر ماژور یا مینور بودن است) در ترکیب آکورد وجود داشته باشد. همانطور که قبلاً توضیح داده شد، برای ایجاد صداسازی کامل تر می‌توان نت‌های حذف شده را با دست راست پشتیبانی نمود و در صورتی که خواننده و یا نوازنده‌ای را همراهی می‌کنید می‌توانید آکوردها را با هر دو دست اجرا نمائید. پیانیستهای مدرن از نواختن آکورد‌ها بر روی ضرب‌های اصلی میزان اجتناب می‌کنند؛ چراکه برای ایجاد صدادهی غیر متعارفی که در اجراهای گروه‌های جَز و راک امروزی شنیده می‌شود، همراهی توسط آکوردهای سنکوپ دار کاملاً ضروری می‌باشد.

صداسازی در دست چپ می‌تواند فقط از دونت تشکیل شود و حتی در این حالت نیز می‌تواند احساس یک آکورد کامل را ایجاد نماید، به‌طوریکه تنها با نواختن نت‌های فا و سی، می‌توان تصویری از آکورد دومینانت هفت در تونالیته دو ماژور را ایجاد نمود.

توجه داشته باشید که آکورد‌های با ساختار پیچیده تر نیازمند نت‌های بیشتری می‌باشند، ولی در عین حال سلیقه مناسب و خط ملودی تعیین کننده کیفیت صداگذاری می‌باشد. در اینجا لازم است تا با مشهورترین ترین توالی در موسیقی (توالی II-V-I) بیشتر آشنا شویم. صداسازی‌های متنوعی را می‌توان بر روی این توالی ایجاد نمود، چراکه این توالی شامل انواع آکوردهای هفتم، بویژه آکورد هفتم دومینانت با آلتراسیون‌ها و جانشینی‌های متعدد می‌باشد. در ادامه چند نمونه صدا سازی برای آکوردهای درجات I، II و V از گام‌های دو ماژور و دو مینور ارائه شده است.

آکوردهای درجه I

II آکوردهای درجه

D m7   D^ø   D^ø   D m9   D m7 sus 4   D m7 sus 4

D m9   D m9   D m13   D^ø   D^ø   D^ø13   D^ø13

D^ø9   D^ø(b9)   D^ø9   D^ø9

V آکوردهای درجه

G7   G7   G7(b5)   G7   G7   G7(b5)

G7(b5)   G7(#5)   G9   G9   G(b9)   G(b9)   G(b9)   G(#9)

G9   G9   G(b9)   G(b9)   G13   G(b13)   G13   G(b13)   G9(b5)

G(b9)13   G(b9)   G(b9)13   G(b9)b13   G9(#5)   G9(b5)   G9(#5)   G9(13)   G9(13)

پیوست نماد آکوردها

C major with added sixth	C 6
C major seventh	C M7, or Cmaj 7, or C Δ
C major with added sixth and ninth	C 6 ⁹
C minor	C m
C minor seventh	C m7
C minor with added sixth	C m6
C minor with added major seventh	C m(M7)
C dominant seventh	C 7
C dominant ninth	C 9
C dominant flat ninth	C (b9)
C eleventh	C 11
C augmented eleventh	C (#11)
C thirteenth	C 13
C flat thirteenth	C (b13)
C half-diminished seventh	C ø, or CM7(b5)
C diminished seventh	C °, or Cdim, or Cdim7
C augmented triad	C +, or C+5, or C #5
C dominant seventh with flat fifth	C 7(b5)
C dominant seventh with augmented fifth	C +7, or C 7(#5)
C suspended forth	C sus, or C(sus4)
C major with F bass	C /F
C ninth without the third	C 9 omit3

Jazz Hanon

Authentic, progressive exercises and
etudes for the contemporary piano stu-
dent by Leo Alfassy.

Theory • Development • Application

